

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ต้นแบบการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่าย
เมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

จัดทำโดย นางสาวชนิษฐา โชติกวณิชย์
รหัส 12047

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ต้นแบบการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่าย
เมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

จัดทำโดย นางสาวชนิษฐา โชติกวณิชย์
รหัส 12047

หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาค้นคว้าส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จิตริยา ปิ่นทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีวินท์ สุพุทธิกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN) กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดภูเก็ต (ด้านอาหาร) และจังหวัดเชียงใหม่ (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน) และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเมืองเพื่อเป็นเครือข่ายสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก โดยการถอดบทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอะไรบ้าง ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเมืองเพื่อเป็นเครือข่ายสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ตามความศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละเมือง ควรเป็นอย่างไร

เมื่อปี พ.ศ. 2547 องค์การยูเนสโกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงได้เสนอแนวคิดเรื่องเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาเมือง โดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่นผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่จะเป็นรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก เมืองสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดที่เกิดจากการร่วมกันผลักดันพลังการสร้างสรรค์เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองให้เกิดความยั่งยืน โดยการเพิ่มแนวคิดในการนำเสนอเรื่องของวัฒนธรรมและการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เครือข่ายจะต้องเพิ่มพลังความร่วมมือระหว่างเมือง โดยการเรียนรู้ระหว่างกัน ผ่านโครงการความร่วมมือต่าง ๆ

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก มีทั้งหมด 7 สาขา โดยมีเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นสมาชิกเครือข่ายแล้วทั้งสิ้น 246 เมือง ใน 72 ประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2563) และได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนเมืองที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น (1) วรรณคดี (Literature) (2) การออกแบบ (Design) (3) ภาพยนตร์ (Film) (4) ดนตรี (Music) (5) ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน (Craft and Folk Arts) (6) มีเดีย อาร์ต (Media arts) และ (7) อาหาร (Gastronomy) ในส่วนของประเทศไทยมีเมืองที่เข้าร่วมเครือข่ายทั้งสิ้น 4 เมือง ได้แก่ ภูเก็ต (ด้านอาหาร: ในปี พ.ศ. 2558) เชียงใหม่ (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน: ในปี พ.ศ. 2560) กรุงเทพมหานคร (ด้านการออกแบบ: ในปี พ.ศ. 2562) และสุโขทัย (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน: ในปี พ.ศ. 2562)

ผลการศึกษาจากการถอดบทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทย พบว่าจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน รวมทั้งระยะเวลาที่เป็นปัจจัยที่สำคัญ เนื่องจากคุณสมบัติที่กำหนดตามเงื่อนไขของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ต้องมีการส่งสมการดำเนินงานระยะหนึ่ง สำหรับข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ตามความศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละเมือง โดยสามารถวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทย ประกอบด้วย

1) ปัจจัยด้านความพร้อมและศักยภาพของเมือง จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่เป็นจุดร่วมที่สำคัญของเมืองภูเก็ตและเมืองเชียงใหม่ คือ เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์การติดต่อร่วมมือทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจกับนานาชาติและกับองค์การยูเนสโกมาแล้ว โดดเด่นเป็นที่รู้จักมานาน เมืองต้องตกผลึกในความโดดเด่นของเมือง และเลือกสาขาการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมที่สุด จากนั้น กำหนดเป้าหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน กิจกรรมชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกที่จะสมัคร

2) ปัจจัยด้านชุมชนหรือเมืองที่ต้องความเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการของเมืองสร้างสรรค์ อีกทั้งความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และการมีทักษะที่จำเป็น อาทิ ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี เพื่อความคล่องตัวและทันการณ์ในการติดตามข่าวสารและประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3) ปัจจัยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชนในการดำเนินงานเข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ โดยต้องรับรู้ เข้าใจ และร่วมมือกันและพร้อมขับเคลื่อนไปด้วยกัน ขณะเดียวกัน หน่วยงานส่วนกลางต้องสนับสนุนและให้ความรู้กับเมืองและชุมชนตั้งแต่ความสำคัญและประโยชน์ของการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์

4) ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญคือ การกำหนดแผนการพัฒนาเมืองทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิสัยทัศน์ นโยบายและโครงสร้างภายในปัจจุบันของเมือง ต้องแสดงความมุ่งมั่นจริงจังของเมืองที่จะร่วมมือกับเครือข่ายนานาชาติขององค์การยูเนสโก ตลอดจนแสดงขีดความสามารถของเมืองที่จะพัฒนาตนเองในการสร้างสรรค์

5) ปัจจัยด้านเครือข่าย ประกอบด้วย เครือข่ายการทำงานเมืองสร้างสรรค์ของแต่ละเมือง จะเป็นการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมในแบบเมืองสร้างสรรค์ในทุกระดับ และเครือข่ายของเมืองสร้างสรรค์ในประเภทเดียวกัน และต่างประเภท มีความสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) เพื่อพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ในแบบของเมืองเอง

จากการศึกษาเมืองต้นแบบ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งข้อคิดเห็นที่ได้รับจากผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมการเข้ารับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของเมืองอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน กล่าวคือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานของการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ได้แก่ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับประเด็นของวาระในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับโลก อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ระดับภูมิภาค เพื่อเชื่อมโยงและกำหนดเป็นนโยบายระดับประเทศ จากนั้น ต้องผลักดันให้ระดับจังหวัดนำกรอบเมืองสร้างสรรค์ไปเป็นนโยบาย จัดตั้งคณะกรรมการที่ดูแลรับผิดชอบระดับจังหวัด และรวมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของจังหวัด บูรณาการทุกภาคส่วนและวางแผนร่วมกัน รวมถึงสถาบันการศึกษา ในขณะที่ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะเป็นเมืองสร้างสรรค์ และพร้อมสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์หรือกรอบแนวทางเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ระดับเมือง มุ่งเน้นที่จะให้ใช้วัฒนธรรมและการสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่ทุกคนมีส่วนได้เสีย (Inclusive Urban Development) และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมืองในเชิงสร้างสรรค์และอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก จำเป็นต้องดำเนินการตามปัจจัยความสำเร็จทั้ง ๕ ประการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งความพร้อมและศักยภาพของเมืองมีความสำคัญเป็นลำดับแรก หลังจากนั้นการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และที่สำคัญคือภาคประชาชน โดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ของเมืองสร้างสรรค์นั้น จะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการส่งเสริมและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนงานกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ทั้งในประเทศและนานาชาติได้โดยสำเร็จ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของรองศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล อาจารย์ที่ปรึกษา และเอกอัครราชทูต ดร. จิตริยา ปิ่นทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิวินท์ สุพุทธิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมและเมืองสร้างสรรค์ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านความร่วมมือกับองค์การยูเนสโก ของกระทรวงวัฒนธรรม ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต คณะทำงานเทศบาลนครภูเก็ต หัวหน้าโครงการขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก สาขางานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน และผู้ปฏิบัติงานประจำองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำหรับข้อมูลการให้สัมภาษณ์และความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์การทำงานซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดทำรายงานส่วนบุคคล พร้อมกันนี้ ขอขอบคุณ คุณตรีชฎา อุ๋นเรื่อน คุณปริยาภา อมรวณิชสาร และคุณธนพร หันกิตติกุล ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรสำหรับความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านในการทำรายงานฯ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้เข้ารับการอบรมขอขอบพระคุณมารดา และคุณดลดา ณ มหาไชย ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้ศึกษามาโดยตลอด จนสามารถจัดทำรายงานส่วนบุคคลฉบับนี้เป็นผลสำเร็จ

ชนิษฐา โชติกวนิชย์

กันยายน 2563

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	4
1.4 คำถามการศึกษา	6
1.5 สมมติฐานการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	7
1.7 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎี	8
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	21
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	24
บทที่ 3 ผลการศึกษา	26
3.1 ประเด็นการสมัครเข้าร่วมโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN)	26
3.2 กรณีศึกษา	28
3.3 สรุปการดำเนินการเกี่ยวกับการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก กรณีศึกษาของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่	41
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	51
4.1 สรุปผลการศึกษา	51
4.2 ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	
ก. รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	62
ข. แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์	63
ประวัติผู้เขียน	65

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลได้ประกาศนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อปฏิรูปและพัฒนาประเทศไทย โดยได้กำหนดโมเดลการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ด้วยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย “ปัญญา” เชื่อมเศรษฐกิจไทย สู่โลกด้วยความสมดุล เน้นสร้างคนไทยในการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง และรวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลัง ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะมีภารกิจในด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม จึงมีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อการต่อยอดวัฒนธรรมและพัฒนาการเติบโตของเศรษฐกิจในชุมชนและคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการส่งเสริมการสร้างสรรคทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งนี้ ในการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว กระทรวงวัฒนธรรมตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและการพัฒนาเมืองให้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ โดยเฉพาะการต่อยอดทางวัฒนธรรม และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเมือง อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านการต่างประเทศ การท่องเที่ยว พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม และการเติบโตอย่างยั่งยืน) รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ภายใต้วิสัยทัศน์ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21” ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันในระดับสากล สอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินงานขององค์การยูเนสโกที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนและเมือง อันเป็นรากฐานและหัวใจของการพัฒนาทั้งหมดผ่านเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (UNESCO Creative Cities Network–UCCN)

เมืองสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดที่เกิดจากการร่วมกันผลักดันพลังการสร้างสรรคเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองให้เกิดความยั่งยืน โดยการเพิ่มแนวคิดในการนำเสนอเรื่องของวัฒนธรรมและการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เครือข่ายจะต้องเพิ่มพลังความร่วมมือระหว่างเมือง โดยการเรียนรู้ระหว่างกันผ่านโครงการความร่วมมือต่าง ๆ และเมื่อปี พ.ศ. 2547 องค์การยูเนสโกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงได้เสนอแนวคิดเรื่องเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์นี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมือง โดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือ

ระหว่างท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่น ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ที่จะเป็นรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก มีทั้งหมด 7 สาขา โดยมีเมืองต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นสมาชิก เครือข่ายแล้วทั้งสิ้น 246 เมือง ใน 72 ประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2563) และได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนเมืองที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น (1) วรรณคดี (Literature) (2) การออกแบบ (Design) (3) ภาพยนตร์ (Film) (4) ดนตรี (Music) (5) ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน (Craft and Folk Arts) (6) มีเดีย อาร์ต (Media arts) และ (7) อาหาร (Gastronomy) ในส่วนของประเทศไทยมีเมืองที่เข้าร่วมเครือข่ายทั้งสิ้น 4 เมือง ได้แก่ ภูเก็ต (ด้านอาหาร: ในปี พ.ศ. 2558) เชียงใหม่ (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน: ในปี พ.ศ. 2560) กรุงเทพมหานคร (ด้านการออกแบบ: ในปี พ.ศ. 2562) และสุโขทัย (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน: ในปี พ.ศ. 2562)

แนวคิดเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์นำไปสู่จุดเชื่อมโยงของการพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ การเข้าร่วมเครือข่ายของเมืองสามารถทำให้เกิดการสนับสนุนเสริมสร้างการเรียนรู้จากกันและกันและทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาเมืองของทุกประเทศ โดยการเสริมสร้างห่วงโซ่คุณค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในท้องถิ่น เหนือสิ่งอื่นใดการเป็นเมืองสร้างสรรค์ยังมีส่วนในการสร้างความร่วมมือกันด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ช่วยสนับสนุนการสร้างงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความหลากหลายทางสังคม การเจรจาระหว่างวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน สร้างโอกาสที่ดีสำหรับเมืองผ่านกระบวนการเรียนรู้ และโครงการความร่วมมือระหว่างเมืองต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์เชิงสร้างสรรค์ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ การทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนักสร้างสรรค์งาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของพลเมืองและผู้เกี่ยวข้อง กับงานด้านวัฒนธรรมผ่านการทำงานร่วมกัน

อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เป็นแนวนโยบายที่รัฐบาลไทยพยายามส่งเสริมให้เกิดขึ้นเป็นเวลากว่าทศวรรษ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจไทยตามแนวทางอุตสาหกรรมแบบเดิมไม่เพียงพอที่จะทำให้ประเทศไทยอยู่รอดจากวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งหลังจากเกิดวิกฤตแล้ว อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในสถานะที่ติดอยู่ในกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนวัตกรรม โดยอุตสาหกรรมในปัจจุบันที่ทำรายได้ดีมีให้อุตสาหกรรม การผลิตอย่างในอดีต แต่เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อน

ให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถเป็นฐานให้พัฒนาเศรษฐกิจได้ ประเทศพัฒนาแล้วจึงใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจและผลักดันสินค้าและบริการ ซึ่งรวมถึงประเทศไทย ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) เป็นต้นมา จึงให้ความสำคัญในการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การสร้างสร้งมูลค่า (Value Creation) ของสินค้า และบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งความเชื่อมโยงระหว่างการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าสูงขึ้น ในส่วนของภาคบริการมีเป้าหมาย ผลักดันให้เป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ โดยมีเป้าหมายพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาคบนฐานความโดดเด่นและหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและความเป็นไทย

แม้ว่าประเทศไทยจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหลายฉบับที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ก็ตาม แต่ผู้ศึกษาเห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าวจะมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่วนหนึ่งที่สำคัญคือการใช้แนวคิด หลักการและวิธีการในการนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดเมืองสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองที่เอื้อต่อการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กัน ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความต้องการที่จะถอดบทเรียนความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก โดยมุ่งเน้นกรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดภูเก็ต (ด้านอาหาร) และจังหวัดเชียงใหม่ (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน) ซึ่งนับเป็น 2 จังหวัดแรกของประเทศไทยที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร และด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน และนับเป็นจังหวัดต้นแบบของการดำเนินงานระหว่างกัน แสดงถึงการร่วมมืออย่างเข้มแข็งของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปสู่ความสำเร็จ

การศึกษาครั้งนี้จะถอดบทเรียนตั้งแต่การเตรียมการ ขั้นตอนและกระบวนการ ปัญหาและอุปสรรค การสมัครเข้ารับการคัดเลือก จนนำไปสู่การรับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก โดยนำมาประมวลวิเคราะห์เป็นข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละเมือง ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอเชิงนโยบาย ความสำคัญและคุณค่าของเมืองสร้างสรรค์ ตลอดจนผลตอบรับที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ความร่วมมือและการดำเนินงานภายหลังจากที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ศักยภาพของเมืองที่ควรส่งเสริม สิ่งชุมชนท้องถิ่นจะได้รับจากการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อผลักดันให้

ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนและเครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดภูเก็ต (ด้านอาหาร) และจังหวัดเชียงใหม่ (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน)

1.2.2 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเมืองเพื่อเป็นเครือข่ายสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง ต้นแบบการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก โดยกำหนดการศึกษาไว้ ดังนี้

1) เมืองที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ จำนวน 2 เมือง ซึ่งนับเป็น 2 เมืองแรกของประเทศไทยที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร และด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน และนับเป็นจังหวัดต้นแบบของการดำเนินงานระหว่างกัน แสดงถึงการร่วมมืออย่างเข้มแข็งของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

จังหวัดภูเก็ต ที่ได้รับการประกาศเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารขององค์การยูเนสโก เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2558 ซึ่งภูเก็ตมีความโดดเด่น 5 ประการ คือ (1) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมอาหารที่เกิดจากพหุสังคม (2) อาหารภูเก็ตเป็นองค์ประกอบสำคัญในทุกเทศกาล พิธีการ ความเชื่อ วิถีชีวิตในครอบครัว และยังใช้ประกอบการต้อนรับแขกบ้านเมืองให้ประทับใจอยู่เสมอ (3) อาหารท้องถิ่นภูเก็ตหลายประเภทมีอัตลักษณ์หาทานที่อื่นไม่ได้ สูตรลับเฉพาะที่ ถ่ายทอดผ่านคนในครอบครัว และหลายอย่างเป็นวัตถุดิบที่มีเฉพาะในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตจำเป็นต้องอาศัยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน (4) ความเข้มแข็ง และความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาครัฐและสถาบันทางวิชาการในภูเก็ต ทำให้มีการสร้างสรรค์นวัตกรรมบนพื้นฐานวิทยาการด้านอาหารที่หลากหลาย (5) ความมีน้ำใจ อธิปไตยของชาวภูเก็ต

จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการประกาศเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านขององค์การยูเนสโก เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2560 ความโดดเด่นของจังหวัด

เชียงใหม่ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ได้แก่ องค์ประกอบทั้งในด้าน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ วัฒนธรรมของผู้คนที่พำนักอาศัย ดำรงชีวิต และประกอบกิจกรรมต่าง ๆ การนำวัฒนธรรมที่สั่งสมมานาน เป็นทุนเพื่อให้การสร้างสรรค์ในปัจจุบันและอนาคตนั้นมีเรื่องราวความเป็นมาที่สามารถศึกษาเรียนรู้ และนำมาสร้างสรรค์และต่อยอดวัฒนธรรมที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต อย่างยั่งยืนมั่นคง

2) เมืองอื่น ๆ ที่อยู่ระหว่างการผลักดันเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ อาทิ จังหวัดน่าน จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดเชียงราย

1.3.1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้บริหารระดับสูง ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาท อำนาจหน้าที่ หรือมีประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาเมืองทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินงานขององค์การยูเนสโก

2) ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

1.3.1.3 ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการศึกษาเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563

1.3.2 วิธีดำเนินการศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้สามารถแล้วเสร็จ ตามกำหนดและมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมการศึกษา

เป็นการจัดเตรียมการศึกษาตามระบบของหลักสูตร เพื่อเห็นขอบหัวข้อการศึกษา ด้วยการศึกษเอกสารทางวิชาการ เอกสารจากหน่วยงานราชการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง บทความ งานวิจัย ตำรา วารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการศึกษา

เป็นขั้นตอนที่ผู้ศึกษาได้จัดสร้างเครื่องมือ ทดสอบเครื่องมือ ปรับปรุงแก้ไข ขอบกพร่องของเครื่องมือ และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

เป็นขั้นตอนการเสนอรายงานผลการศึกษาต่ออาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาส่วนบุคคล ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่อาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาส่วนบุคคล เสนอแนะจัดพิมพ์และจัดส่งรายงานผลการศึกษาบับสมบูรณ์

1.3.3 ระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยไปจนถึงกรณีศึกษา

1.3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้กระบวนการเก็บรวบรวม ข้อมูลทั้งในรูปแบบข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้คำถาม ปลายเปิดเหมือนกันทุกคน และข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ เอกสารจาก หน่วยงานราชการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง บทความ งานวิจัย ตำรา และวารสารทางวิชาการ

1.3.3.3 การสังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลจาก เอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง ทั้งในเชิงเหตุและผล ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในลักษณะของการสรุปหาความสัมพันธ์ในเชิงการอธิบาย จนนำไปสู่คำตอบในการศึกษา

1.3.3.4 สรุปผลการศึกษา วิเคราะห์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

1.4 คำถามการศึกษา

1.4.1 การถอดบทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอะไรบ้าง

1.4.2 ข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ประเภทต่าง ๆ ตามความศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละเมือง ควรเป็น อย่างไร

1.5 สมมติฐานการศึกษา

1.5.1 เมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกจำเป็นต้อง อาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านความพร้อมและศักยภาพของเมือง ปัจจัยด้านชุมชน/เมือง ปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และ ปัจจัยด้านเครือข่าย ทั้งนี้ ปัจจัยดังกล่าวต้องขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องไปพร้อม ๆ กัน

1.5.2 ข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ควรต้องดำเนินการอย่างเหมาะสมตามกรอบแนวทางของเมือง

ที่เคยได้รับคัดเลือกแล้ว โดยต้องมีการดำเนินงานเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ ซึ่งเมืองต้องมีความพร้อมและมีศักยภาพ รวมทั้งต้องมีการบูรณาการระหว่างเมือง ภาครัฐ ภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนชุมชนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 เพื่อรวบรวมปัจจัยสู่ความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

1.6.2 เพื่อได้มาซึ่งข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ

1.7 นิยามศัพท์

เมืองสร้างสรรค์ หมายถึง เมืองที่มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองนั้น ๆ มีรากฐานจากความมั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรม มีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นของคนทำงานสร้างสรรค์ คนและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนสำคัญที่ทำให้เมือง มีเป็นพื้นที่ในการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการรวมตัวทางสังคมและความเป็นท้องถิ่นนี้เองที่แสดงออกหรือสื่อออกมาทางศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก หมายถึง การสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ตั้งแต่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ที่จะเป็รูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ สำหรับสาขาการผลิตที่พัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะเรียกว่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาต้นแบบการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เป็นการถอดบทเรียนตั้งแต่การเตรียมการ ขั้นตอนและกระบวนการ ปัญหาและอุปสรรค การสมัคร เข้ารับการคัดเลือก จนนำไปสู่การรับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก จากนั้น นำข้อมูลที่ได้ประมวลวิเคราะห์เป็นข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละเมือง ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอเชิงนโยบาย ความสำคัญและคุณค่าของ เมืองสร้างสรรค์ ตลอดจนผลตอบรับที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ความร่วมมือและการดำเนินงานภายหลังจากที่ได้รับการคัดเลือกเป็น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ศักยภาพของเมืองที่ควรส่งเสริม สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นจะได้รับจากการเป็น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อผลักดันให้ ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนและ เครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือกระบวนการหรือกิจกรรม (Process or Activity) โดยเกิดจาก 2 ส่วนปัจจัยหลักด้วยกัน คือ (1) ทักษะปัญญาหรือองค์ความรู้ และ (2) ทักษะการประยุกต์นำ ความคิดสร้างสรรค์ (หรือองค์ความรู้) นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงพาณิชย์

1) ทักษะปัญญา (Intellectual Capital) สามารถอยู่ในรูปแบบของ “ฐานความรู้” เดิมหรือ “ความรู้ใหม่” ที่จะสามารถนำไปใช้ต่อยอดความคิดโดยทุนในลักษณะนี้สามารถเกิดได้จาก ทุนมนุษย์ (Human Capital) เช่น ศึกษาและการฝึกอบรมที่นำมาสู่ความคิดใหม่ ๆ ทุนทางวัฒนธรรม (Culture Capital) เช่น วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยและทุนทางสังคม (Social Capital) เช่น ขนบธรรมเนียม และองค์ความรู้ในท้องถิ่น เป็นต้น

2) ทักษะการประยุกต์ (Adaptive Skills) ได้แก่ทักษะที่สนับสนุนการนำองค์ความรู้ และทุนทางปัญญานั้นมาประยุกต์ให้เกิดการผลิต/บริการที่สามารถสร้างคุณค่า/มูลค่าได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น คำว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” อันประกอบไปด้วยคำว่า (1) เศรษฐกิจ (Economy) และ (2) สร้างสรรค์ (Creative) จะเกิดขึ้นได้ต้องมีทั้งสองส่วนนี้เกิดคู่กันการมีเพียงความคิดสร้างสรรค์ (หรือองค์ความรู้) แต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ ถ้าความคิดนั้นไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ผู้สร้างสรรค์การนำความคิดเข้าไป ประสานกับการดำเนินธุรกิจทำให้เกิดการต่อยอดไปสู่ทั้งการสร้าง “ความแตกต่าง” ซึ่งจะส่งผลต่อการ “สร้างมูลค่า” และท้ายที่สุดเป็นการ “สร้างคุณค่า” ซึ่งความหมายของคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์นี้ สอดคล้องกับคำว่านวัตกรรม (Innovation) โดย Swann (2007) ได้ระบุความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า “The Successful Exploitation of New Ideas” ซึ่งหมายถึง “การใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ ๆ”

ปัจจุบันยังไม่มีมีการกำหนดคำนิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เป็นหนึ่งเดียวกันทั้งโลก โดยคำนิยามต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการนำไปปรับใช้ให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศและกับ องค์การที่เกี่ยวข้องในระดับสากล การแบ่งกลุ่มของเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันโดยมี รูปแบบ 2 แนวคิดหลัก ได้แก่

1) กลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่แยกประเภทตามชนิดสินค้า/บริการ

Department for Culture Media and Sport (DCMS) ของสหราชอาณาจักร (DCMS Model) เป็นหน่วยงานแรกที่ได้เริ่มกำหนดประเภทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ขึ้นในปี พ.ศ. 2551 โดยได้ตั้งคำจำกัดความว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์คือจุดเริ่มต้นของการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะและพรสวรรค์ ส่วนบุคคลเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสร้างความมั่งคั่งและการสร้างงานจากการใช้ ประโยชน์ในเชิงของทรัพย์สินทางปัญญา” โดยสหราชอาณาจักรได้กำหนดให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 13 ประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) ได้แก่ (1) โฆษณา (Advertising) (2) สถาปัตยกรรม (Architecture) (3) งานศิลปะและโบราณวัตถุ (Art and Antiques) (4) งานฝีมือ (Craft) (5) งานออกแบบ (Design) (6) แฟชั่น (Fashion) (7) ภาพยนตร์และวีดีโอ (Film and Video) (8) ซอฟต์แวร์/เกม (Leisure Software) (9) เพลง (Music) (10) ศิลปะการแสดง (Performing Arts) (11) สิ่งพิมพ์ (Publishing) (12) ซอฟต์แวร์และบริการทางด้านคอมพิวเตอร์ (Software and Computer Services) และ (13) โทรทัศน์และวิทยุ (TV and Radio) โดยรัฐบาลสหราชอาณาจักร ได้สร้างหน่วยงานย่อยเพื่อบริหารงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์นี้โดยเป็นการทำงานร่วมมือกันระหว่าง ภาครัฐและตัวแทนจากภาคเอกชน

อย่างไรก็ดี การจัดประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้ง 13 ประเภท ในลักษณะนี้ ได้สร้างข้อจำกัดแก่รัฐบาลของสหราชอาณาจักร จากการที่อุตสาหกรรมโทรคมนาคม

เกิดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงต้นปี พ.ศ. 2543 หากแต่เดิมนั้นได้นำธุรกิจกระจายเสียง (Media) เข้ามารวมในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในตอนแรก รวมถึงไม่ได้นำสาขาวัฒนธรรม (Culture) วรรณกรรมและกีฬาเข้ามารวมในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน ในขณะที่ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ได้ระบุความสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากการประชุม ครั้งที่ 11 ที่ประเทศบราซิลในปี พ.ศ. 2543 และได้จำแนกประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มมรดก (Heritage) (2) กลุ่มศิลปะ (Arts) (3) กลุ่มสื่อ (Media) และ (4) กลุ่มงานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation)

2) กลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่แยกตามประเภทกิจกรรมการผลิตและห่วงโซ่การผลิต การจำแนกในลักษณะนี้จะเน้นการจำแนกตามวัฒนธรรมเป็นหลัก (เช่น แบบ Symbolic Texts Model หรือแบบขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) หรือตามระดับของความเข้มข้นของการใช้ลิขสิทธิ์อย่างขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) ในรูปแบบของ Concentric Circle Model ในส่วนของ WIPO ได้จัดตั้งส่วนงานทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Industry Division) ในปี พ.ศ. 2548 เพื่อทำการวิเคราะห์และศึกษาทางด้านนี้โดยตรงซึ่งทาง WIPO จะเน้นให้ความสำคัญกับงานประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และสิทธิ์ที่เกี่ยวข้อง Copyright Industry ในขณะที่ UNESCO Institute of Statistics (UIS) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้องค์การยูเนสโกที่เก็บข้อมูลสถิติทางวัฒนธรรม และนำเศรษฐกิจสร้างสรรค์เข้ามาอยู่ใน Framework for Cultural Statistics โดย องค์การยูเนสโก ได้มีการกำหนดขอบเขตของอุตสาหกรรมที่คล้าย ๆ กับ WIPO แต่จะให้ความสำคัญกับสินค้าประเภทวัฒนธรรม (Cultural Products) และได้เพิ่มแพชชั่นเข้าเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าแนวทางการกำหนดคำนิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นไปหลายลักษณะ แต่หลักสำคัญคือ การนำความคิดสร้างสรรค์มาผลิตเป็นสินค้า ผลิตภัณฑ์ วัสดุ บริการ หรืออื่น ๆ ที่สามารถขายและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มิได้ใช้แบบแผนเดียวกับการพัฒนาในทุก ๆ ที่ หากแต่เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็น “กระบวนการที่มีพลวัตร” (a dynamic process) ที่สามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย

สำหรับเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับประเทศไทย ตามความหมายของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทาง

วัฒนธรรม (Culture) การสั่งสมความรู้ของสังคม (Wisdom) และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (Technology and Innovation) (อาคม เติมพิทยาไพสิฐ, 2553)

คำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นคำภาษาไทยที่ใช้แทนคำในภาษาอังกฤษหลาย ๆ คำ ดังนี้ Creative Economy, Creative Industries, Cultural Industries โดยแต่ละคำในภาษาอังกฤษ ก็ถูกบัญญัติขึ้นโดยหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงานและมีความแพร่หลายในหลาย ๆ มิติ (Srisangnam, 2009) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ก็ได้มีการระบุ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศ 7 ยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์แรก "ยุทธศาสตร์การสร้างฐานการผลิตที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างเข้มแข็งและสมดุล" ที่ได้มีการกล่าวถึง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ก็เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง โดยสามารถสรุปใจความได้ว่า “ประเทศไทยจะเน้นเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้อยู่บนแนวคิดของ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ นอกจากนี้ มีการกล่าวถึงการพัฒนาภาคการผลิตสินค้าและบริการบน ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการใช้ความสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การ ส่งเสริมและพัฒนาสาขาธุรกิจสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมด้าน เศรษฐกิจสร้างสรรค์พัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการของการภาคการผลิตและ บริการทั้งในระดับวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์และผู้ประกอบการให้มีความคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม” (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชื่อเดิม: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ได้จำแนกประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก และ 15 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- 1) มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ได้แก่ งานฝีมือและหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ การแพทย์แผนไทย และอาหารไทย
- 2) ศิลปะ (Arts) ได้แก่ ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์
- 3) สื่อสมัยใหม่ (Media) ได้แก่ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ การพิมพ์ การกระจายเสียง และดนตรี
- 4) งานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) ได้แก่ การออกแบบ แฟชั่นสถาปัตยกรรม การโฆษณา และซอฟต์แวร์

เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับวัฒนธรรมไทย สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอว่าประเทศไทยมีจุดแข็งที่ใช้เป็นฐานในการ ต่อยอดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้หลายประการ โดยเฉพาะมิติด้านวัฒนธรรม เนื่องจากมีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของไทย มีประวัติศาสตร์ และมี

มรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดและรักษาไว้เป็นจำนวนมากและหลากหลาย ประเทศไทยมีวัตถุดิบที่สามารถพัฒนาขึ้นเป็นสินทรัพย์สร้างสรรค์ (Creative Assets) เป็นจำนวนมากและหลากหลายที่สามารถสร้างเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเมืองสร้างสรรค์

เมืองสร้างสรรค์ (Creative City) หมายถึง เมืองที่มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองนั้น ๆ มีรากฐานจากความมั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรม มีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นของคนทำงานสร้างสรรค์ คนและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนสำคัญที่ทำให้เมืองเป็นพื้นที่ในการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการรวมตัวทางสังคม และความเป็นท้องถิ่นนี้เองที่แสดงออกหรือสื่อออกมาทางศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ การเข้าร่วมเครือข่ายของเมืองสามารถทำให้เกิดการสนับสนุนเสริมสร้างการเรียนรู้จากกันและกันและทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาเมืองของทุกประเทศ โดยการเสริมสร้างห่วงโซ่คุณค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในท้องถิ่น เหนือสิ่งอื่นใดการเป็นเมืองสร้างสรรค์ยังมีส่วนในการได้สร้างความร่วมมือกันด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ช่วยสนับสนุนการสร้างงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความหลากหลายทางสังคม การเจรจา ระหว่างวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน สร้างโอกาสที่ดีสำหรับเมืองผ่านกระบวนการเรียนรู้ และโครงการความร่วมมือระหว่างเมืองต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์เชิงสร้างสรรค์ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ การทำงานร่วมกันของภาคประชาชน สังคม ภาคเอกชน และภาครัฐ เพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนักสร้างสรรค์งาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของพลเมืองและผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมผ่านการทำงานร่วมกัน การมีพื้นที่สาธารณะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองที่จะสามารถตอบโจทย์ให้แก่คนในท้องถิ่น เมืองเป็นของทุกคน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมืองจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน เมืองสร้างสรรค์ไม่ใช่เรื่องของ การปรับปรุงหรือพัฒนาเมืองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่เป็นเมืองที่มีพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งมาจากความคิดสร้างสรรค์และเป็นแหล่งรวมนักคิด ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ทั้งจากในและต่างประเทศที่มาประกอบกิจการและก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ แนวทางของการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์จึงต้องประกอบด้วยนโยบายและแผนการลงทุนของภาครัฐในหลายด้าน ตั้งแต่การลงทุนในสาธารณูปโภคในโครงสร้างพื้นฐานและการเรียนรู้ การปรับปรุง กฎระเบียบ และการสนับสนุนด้านการเงินให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจและอยู่อาศัยของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการจัดกิจกรรมระดับเมืองและระดับชาติที่หลากหลายเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ของเมืองอย่างสร้างสรรค์

ในปี พ.ศ. 2547 องค์การยูเนสโกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงได้เสนอแนวคิดเรื่อง “เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (The Creative Cities Network)” โดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่นผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่จะเป็นรูปแบบใหม่ของการร่วมมือในระดับโลก องค์การยูเนสโกเห็นว่าเรื่องวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและเป็นสิ่งที่ทำกันเป็นประจำจนเป็นกิจวัตรในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ชุมชนเมือง หมายความว่าพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มีการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ โดยมีความเชื่อว่าเมืองต่าง ๆ สามารถช่วยสนับสนุนทำให้ดีขึ้น สามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงการทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมือง เมืองสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่เกิดจากการร่วมกันผลักดันพลังการสร้างสรรค์เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองให้เกิดความยั่งยืน การสร้างเครือข่ายจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงกระเพื่อมให้เกิดการเจรจาข้ามวัฒนธรรม สร้างความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมืองบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยการเพิ่มแนวคิดในการนำเสนอเรื่องของวัฒนธรรมและการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การเป็นเหมือนห้องปฏิบัติการทางความคิดนี้เครือข่ายจะต้องเพิ่มพลังความร่วมมือระหว่างเมือง โดยการเรียนรู้ระหว่างกันผ่านโครงการความร่วมมือต่าง ๆ

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ/ภูมิภาค หรือระหว่างชุมชนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนเมือง การยอมรับการเป็นส่วนหนึ่งในสังคม และความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มี ในแต่ละท้องถิ่น/ชุมชน ระหว่างประเทศสมาชิกหรือระหว่างเมืองเครือข่ายสร้างสรรค์ โดยเฉพาะความหลากหลายในด้านต่าง ๆ ตามที่องค์การยูเนสโกกำหนด โดยประเทศสมาชิกจะต้องจัดทำข้อเสนอการเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ตามหลักเกณฑ์ขององค์การยูเนสโก ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาจุดเชื่อมโยงของเครือข่ายแห่งการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สร้างโอกาสให้นักประดิษฐ์ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรม
- 2) สร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ปรับปรุงการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในด้านวัฒนธรรมทั้งในชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาส หรือปัจเจกชน

4) กระตุ้นและส่งเสริมข้อริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ในด้านการพัฒนาเมือง

5) ผสมผสานงานด้านวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์เข้ากับยุทธศาสตร์และแผนด้านการพัฒนาท้องถิ่น

6) การสร้าง การผลิต การกระจายและการจำหน่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ การนำเสนอจะต้องให้ตรงตามหลักเกณฑ์ (Criteria) ขององค์การยูเนสโก ดังนี้

1) จะต้องอยู่ในสาขาใดสาขาหนึ่งใน 7 สาขาที่กำหนด

2) จะต้องเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ความร่วมมือระหว่างประเทศ/ระหว่างสังคม/ชุมชนในเชิงคุณภาพ ปริมาณ และความหลากหลาย

3) จะต้องเป็นศูนย์กลางของเรื่อง (หรือสาขา) ที่จะนำเสนอ มีกิจกรรมส่งเสริมในสาขาที่นำเสนอเชิงสร้างสรรค์

4) มีประสบการณ์ในการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่สมัคร

5) นำเสนอถึงการพัฒนาอนาคตของเมืองเชิงสร้างสรรค์ มีการลงทุนเพื่อสร้างองค์ความรู้ และการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

6) มีการนำเสนออุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจ ผ่านระบบออนไลน์ ในสาขาที่สมัคร และมีสื่อที่ใช้ส่งเสริมกิจกรรมในสาขาที่สมัคร

7) ต้องแสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสาขาที่สมัคร

8) ระบุการลงทุนที่ชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงในการศึกษาและวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง

9) มีทรัพยากรที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองและสามารถเปรียบเทียบกับเมืองเครือข่ายในระดับนานาชาติได้

10) มีการสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมขององค์กรเฉพาะทาง ในสาขาที่เกี่ยวข้อง

11) สาขาที่สมัครต้องมีความสำคัญต่อการส่งเสริมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ อาชีพ งานของท้องถิ่น/ชุมชน

12) เป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นวิถีชีวิตของชุมชนเมืองระดับท้องถิ่น หรือชุมชนนั้น ๆ

สำหรับช่วงเวลารับสมัคร จะมีการเปิดรับสมัครทุก ๆ 2 ปี ตามที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้เกิดการผสมผสานสมาชิกใหม่ที่ราบรื่นและการเติบโตอย่างยั่งยืนของเครือข่าย ทั้งนี้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก สิทธิและหน้าที่ของเมือง ประกอบด้วย

- 1) เมืองสมาชิกที่ได้เข้าร่วมเครือข่ายจะไม่มีกำหนดระยะเวลาในการเป็นสมาชิก
- 2) เมืองที่ได้รับการคัดเลือกสามารถนำชื่อและตราสัญลักษณ์ขององค์การยูเนสโกไปใช้ได้ตามข้อกำหนด

- 3) เมืองสมาชิกจะต้องแจ้งให้องค์การยูเนสโกทราบความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเมืองสมาชิกอื่น ๆ หากไม่มีการแจ้งหรือปรากฏว่าเมืองไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องอาจได้รับการพิจารณาให้ออกจากเครือข่าย

- 4) เมืองเครือข่ายจะต้องจัดส่งรายงานการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ทุก ๆ 4 ปี เพื่อเป็นการยืนยัน และแสดงถึงความมุ่งมั่นในการเข้าร่วมเครือข่าย และเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรม และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างเมืองสมาชิก

- 5) สมาชิกที่ออกจากเครือข่ายแล้วจะไม่สามารถกลับเข้าร่วมเครือข่ายได้ รวมทั้งจะไม่สามารถนำชื่อและตราสัญลักษณ์ขององค์การยูเนสโกไปใช้ในภายหลัง

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (Creative Cities) มีทั้งหมด 7 สาขา เป็นสมาชิกเครือข่ายแล้วทั้งสิ้น 246 เมือง ใน 72 ประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2563) และได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนเมืองที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น

- 1) ด้านวรรณคดี (Literature) จำนวน 39 เมือง
- 2) ด้านการออกแบบ (Design) จำนวน 40 เมือง
- 3) ด้านภาพยนตร์ (Film) จำนวน 18 เมือง
- 4) ด้านดนตรี (Music) จำนวน 47 เมือง
- 5) ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน (Craft and Folk Arts) จำนวน 49 เมือง
- 6) ด้านสื่อศิลปะ (Media arts) จำนวน 17 เมือง
- 7) ด้านอาหาร (Gastronomy) จำนวน 36 เมือง

ในส่วนของประเทศไทยมีเมืองที่เข้าร่วมเครือข่ายทั้งสิ้น 4 เมือง ได้แก่ ภูเก็ต (ด้านอาหาร: ในปี พ.ศ. 2558) เชียงใหม่ (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน: ในปี พ.ศ. 2560) กรุงเทพมหานคร (ด้านการออกแบบ: ในปี พ.ศ. 2562) และสุโขทัย (ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน: ในปี พ.ศ. 2562)

2.1.3 แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative City)

เป็นแนวคิดริเริ่มของ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ที่ต้องการให้เมืองที่มีความชัดเจนในการนำความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาเมืองหรือชุมชนจากรากฐานของต้นทุน

ทางภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาภายในท้องถิ่น ชุมชนของแต่ละจังหวัด จนก่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน ผู้ประกอบการ ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีบทบาท และมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างสอดคล้อง และเกื้อกูล สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจส่งผลให้เมืองหรือชุมชนมีสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน โดยเป็นหนึ่งในโครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เชิงสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและท่องเที่ยวอย่างบูรณาการเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ ภาคประชาชนและเอกชนในการบริโภค และการลงทุน รวมถึงให้สามารถเพิ่มรายได้แก่ประชาชนของ ประเทศ และสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และการค้าให้กับประเทศได้

โครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีวัตถุประสงค์ กล่าวคือ

- 1) เพื่อให้เกิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy City Model) ขึ้นทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เป็นตัวอย่างในการดำเนินงานให้กับประชาชนในภูมิภาค และท้องถิ่นต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างรายได้ภายในพื้นที่ โดยการนำ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวกับสินค้า และบริการของเมืองเกิดเป็น เอกลักษณ์ของเมือง ที่จะสร้างงาน สร้างรายได้แก่คนในท้องถิ่น และประเทศชาติได้
- 2) เพื่อสร้างความตื่นตัว แรงกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และให้ ความสำคัญกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 3) เพื่อสร้างโอกาสทางสังคม และเศรษฐกิจแก่คนในชุมชน และจังหวัดให้ สามารถพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม

โครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 โดยแต่ละจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำการคัดเลือกเมืองชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และนำจุดเด่นของจังหวัดต่าง ๆ ส่งเข้าประกวดโครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นและแต่งตั้งคณะทำงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ประจำ 76 จังหวัด และทำการคัดเลือกเมือง ชุมชน ท้องถิ่นที่มีศักยภาพตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ (1) เมืองที่มี ต้นทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าที่มีเอกลักษณ์ (2) เมืองที่มีอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริม และสนับสนุน เช่น มรดกทาง วัฒนธรรมและภูมิปัญญา เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม งานฝีมือ สินค้าเชิงสร้างสรรค์ และการออกแบบ นอกจากนี้ได้มีการจัดจ้างหน่วยงานการศึกษา และนำข้อมูลของเมืองที่มีศักยภาพ มีต้นทุนทาง ปัญญาและวัฒนธรรมมาออกแบบเรื่องราว และแสดงผลงาน สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสินค้า และบริการ ให้เป็นที่รู้จักเกิดความโดดเด่น สามารถสร้างประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างรายได้ ภายในพื้นที่ ตลอดจนนำไปสู่การเป็นเมืองต้นแบบที่จังหวัด หรือเมือง อื่น ๆ ในประเทศไทยจะใช้เป็น ตัวอย่างในการพัฒนาสินค้า หรือบริการ สร้างสรรค์ของท้องถิ่นต่อไป และต่อจากนั้นจะเป็นการจัด

กิจกรรม แสดงผลงานสร้างสรรค์ของเมืองที่ได้รับการคัดเลือกเป็นต้นแบบเมือง สร้างสรรค์ เพื่อเชิดชู อัตลักษณ์ของเมือง กระตุ้น สร้างความตระหนัก และสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในจังหวัด/ ท้องถิ่น/ชุมชน คิดสร้างสรรค์ผลงาน เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ และเป็นช่องทางในการสร้างเครือข่าย ต่อยอดผลงานสร้างสรรค์ให้กับคนไทยเพื่อสร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม และรายได้ภายในพื้นที่

ทั้งนี้ ได้มีการคัดเลือก 10 เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งพิจารณาจาก จังหวัด ที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกทั้งหมด และคัดเลือกให้เหลือ 30 เมือง 20 เมือง ตามลำดับ โดยการคัดเลือกใช้การพิจารณาให้น้ำหนักกับศักยภาพด้านทุนทางปัญญา ศักยภาพของงาน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่นำเสนอระบบการบริหารจัดการ และการวางแผน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงขนาดของเมือง และมูลค่าทางเศรษฐกิจ ว่ามีขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ รวมทั้งใช้หลักเกณฑ์ขององค์การยูเนสโกประกอบการพิจารณาด้วย สำหรับ 10 เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ (1) จังหวัดชัยนาท เมืองแหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าว (นางลิ้นจี่-ท่าชัย) (2) จังหวัดเชียงราย เมืองแห่งการพัฒนา (ดอยตุง) (3) จังหวัดเชียงใหม่ เมืองหัตถกรรมสร้างสรรค์ (4) จังหวัดน่าน น่านเมืองเก่าที่มีชีวิต (5) จังหวัดเพชรบุรี เมืองเพชร เมืองตาลโตนด (6) จังหวัดมหาสารคาม เมืองแห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาชุมชน (7) จังหวัดยะลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจ (8) จังหวัดลพบุรี เมืองนวัตกรรมแห่งพลังงานทดแทน (9) จังหวัดลำปาง ลำปางเมืองเชรามิก (10) จังหวัดอ่างทอง ชุมชนเอกราชหมู่บ้านท่าคลอง

นอกจากนี้ ยังได้มีการคัดเลือกเมืองตัวอย่างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำนวน 20 เมือง ได้แก่ (1) จังหวัดสุโขทัย: เมืองประวัติศาสตร์ (2) จังหวัดขอนแก่น: ขอนแก่นเมืองแห่งภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม สู่การสร้างนวัตกรรม “ไหม” (3) จังหวัดฉะเชิงเทรา: ชุมชนตลาดเก่าคลองสวนร้อยปี (4) จังหวัดชลบุรี: บางแสนเมืองแสนสุข (5) จังหวัดนครราชสีมา: ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน (6) จังหวัดนนทบุรี เกาะเกร็ด: เมืองแห่งวัฒนธรรมและประเพณี (7) จังหวัดบุรีรัมย์: เมืองปราสาทหิน “เมืองแห่งความศักดิ์สิทธิ์” (8) จังหวัดปราจีนบุรี: ชุมชนสมุนไพรบ้านดงบัง (9) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์: เมืองหัวหิน ถิ่นมนต์ขลัง เมืองเบตง: เมืองแห่งอาหารใต้สุดแดนสยาม (10) จังหวัดระนอง: เมืองน้ำแร่ (เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ-Good Health City) (11) จังหวัดราชบุรี: เมืองโอ่ง ดินสук และตุ๊กตา (12) จังหวัดลำพูน: เมืองลำไยผลไม้มหัศจรรย์ (13) ลำพูน: เมืองต้นแบบในด้านเกษตรแปรรูป (14) จังหวัดสมุทรสาคร: ชุมชนหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่ดี (15) จังหวัดสมุทรสาคร: เมืองแห่งการประมง (16) จังหวัดกาฬสินธุ์: ชุมชนบ้านโพนวัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวาหนึ่งเดียว (17) จังหวัดอุดรธานี: Ban Chiang Creative City (18) จังหวัดสุพรรณบุรี: ท่องเที่ยวหลากหลายสไตล์สุพรรณ (19) จังหวัดอุทัยธานี: เมืองหัตถศิลป์เหล็กกล้า “ภูมิปัญญาคนอุทัยธานี” (20) จังหวัดภูเก็ต: ไข่มุกแห่งอันดามัน

2.1.4 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้านเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ซึ่งบุคลากรจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร ผลลัพธ์สุดท้ายคือ องค์กรมีคุณภาพ (ประทีป จันทรสิงห์, 2549) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และกระบวนการหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

2.1.4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มากมาย ซึ่งผู้ศึกษาขอสรุปความหมายโดยรวม ดังนี้

ทnungศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญ ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมค้นปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

อรทัย ก๊กผล (2546) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่ม จนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การรับรู้ การเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแรงร่วมใจ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารต้องการ เพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้

ร่วมเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร และสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.1.4.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

อดิศร วงศ์คงเดช (2539) กล่าวว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ชุมชนได้ประโยชน์ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการพัฒนาสุขภาพ ดังนี้

- 1) ชุมชนตระหนักในปัญหาของตนเอง และตระหนักที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของตนเอง
- 2) ชุมชนมีโอกาใช้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่ในรูปของความคิด การตัดสินใจและการกระทำได้อย่างเต็มที่
- 3) เป็นการระดมทรัพยากรมนุษย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดชุมชน
- 4) ชุมชนจะมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของ ทำให้การพัฒนาที่มีความมั่นคงถาวรและประหยัด
- 5) เป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถ และพลังชุมชนในการพึ่งตนเอง
- 6) เป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย
- 7) ชุมชนรับผิดชอบและมีอำนาจสูงสุดในการพัฒนาชุมชนตนเอง
- 8) เป็นการแสดงออกถึงความเคารพ นับถือ เชื่อใจไว้วางใจ รักและศรัทธาในชุมชนว่ามีความรู้ความสามารถ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กร การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีส่วนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

2.1.4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

พรทิพย์ คำพอ และคณะ (2544) ได้สรุปสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การริเริ่มการวางแผน การตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนการร่วมประเมินผล มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ

เรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมดังนี้ ความสำเร็จของการพัฒนาแบบระดมความร่วมมือขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1) การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นว่ามีปัญหา สาเหตุการแก้ไขปัญหา ด้านการคิดว่าจะทำโครงการอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยใช้ประโยชน์จากแรงงาน ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเต็มที่

2) การผสมผสานแผนงานและโครงการของส่วนราชการ ด้วยการพัฒนาความรู้ทักษะ ความสามารถด้านประชาชนและคุณภาพของเจ้าหน้าที่ เพื่อแก้ไขปัญหาเดือดร้อนสนองผลประโยชน์ได้ถูกต้องตามเวลาและสถานที่

3) การสร้างองค์กรท้องถิ่น กลไกการประสานงาน งบประมาณ ปัจจัยดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตามความต้องการอันจำเป็นของประชาชน

2.1.4.4 กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจน

แนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1986) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วม

เอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่ต้องดำเนินไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจำทำประโยชน์ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน และงบประมาณ และการขอความช่วยเหลือ

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการนั้น ๆ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณ

และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาการกระจายผลประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความคิดเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 หนังสือเรื่อง เมืองสร้างสรรค์: แนวทางการพัฒนาเมืองจากลัทธิสังคมนิยม

โดย ดร. พีรธร แก้วลาย และดร. ทิพย์สุตา จันทน์แจ่มหล้า (กันยายน 2556) เป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ทิศทางการพัฒนาเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาเมืองที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นลัทธิที่สำคัญที่สุดและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเมืองและท้องถิ่น การมีสภาพแวดล้อมเมืองที่เป็นมิตรกับมนุษย์ เอื้อต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และการให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นทรัพยากรสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ความเป็นเมืองสร้างสรรค์ของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันไป

การพัฒนาเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นไปสู่เมืองสร้างสรรค์ ผู้บริหารเมือง/ท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนนโยบายเมืองสร้างสรรค์ เพราะเป็นผู้ที่ได้รับโอกาสในการบริหารจัดการเมืองและเป็นผู้ที่สามารถดำเนินโครงการจากระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติจนสำเร็จเป็นรูปธรรม การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาที่ต้องมีการผลักดันอย่างจริงจังและจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการพัฒนากายภาพเมืองให้มีความสะดวกสบาย สวยงาม และเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์และการประกอบธุรกิจของประชากรเมือง/ท้องถิ่น จึงเป็นรูปแบบการพัฒนาที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองและมวลชน

การศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน กล่าวคือ

1) จากเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่เมืองสร้างสรรค์ กล่าวถึงหลักการและเหตุผลที่ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาเมืองอันเนื่องมาจากข้อจำกัดในหลายด้านที่อาจทำให้ประเทศสูญเสียศักยภาพในการแข่งขัน ทิศทางการพัฒนาเมืองในศตวรรษที่ 20 และการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดการพัฒนาเมืองสู่การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบายเมืองสร้างสรรค์และพัฒนากายภาพเมืองสร้างสรรค์ในประเทศไทย

2) กรุงเทพฯ: แหล่งรวมบุคลากร เศรษฐกิจ และพื้นที่สร้างสรรค์ของประเทศ เป็นการนำเสนอกรณีตัวอย่าง การสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองใหญ่ ที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของสินค้าและบริการ บริบททางสังคมวัฒนธรรม การรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการในธุรกิจสร้างสรรค์ที่สร้างความโดดเด่นให้กับพื้นที่ ด้วยการกำหนดขอบเขตพื้นที่อย่างชัดเจนและมีการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดของกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อค้นหาทรัพยากรที่มีอยู่จริง และเป็นปัจจุบัน สำหรับการกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ โดยประกอบด้วยสองกรณีตัวอย่าง กรณีแรกเป็นการสรุปข้อมูลจาก โครงการศึกษา “6 พื้นที่สร้างสรรค์กรุงเทพฯ: จตุจักร ทองหล่อ สยามสแควร์ ทาวน์อินทาวน์ อาร์ซีเอ และสุขุมวิท” (Six Bangkok Creative Spaces) กรณีตัวอย่างที่สองเป็นข้อมูลจากโครงการศึกษา “ศักยภาพสู่การก้าวเป็น...กรุงเทพฯ เมืองสร้างสรรค์: การศึกษาพื้นที่อุตสาหกรรมแฟชั่นใน กรุงเทพมหานคร” เป็นการสำรวจย่านแฟชั่นโดยรอบในกรุงเทพมหานคร 12 ย่าน ประกอบด้วย ประตูน้ำ โป้เป้ พาหุรัด บางลำพู จตุจักร สยามสแควร์ สวนลุมไนท์บาซาร์ ซอยละลายทรัพย์ ตลาดหลังการบินไทย ตะวันนา คลองสาน และ ยูเนี่ยนมอลล์

3) ท้องถิ่นกับศักยภาพเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาพื้นที่บางกะเจ้าและจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการนำเสนอกรณีตัวอย่าง การสำรวจวิเคราะห์พื้นที่เพื่อค้นหาศักยภาพและสินทรัพย์ที่ซ่อนอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นจุดเด่นในการพัฒนาด้วยการนำสินทรัพย์นั้นมาสร้างมูลค่าร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ให้กับท้องถิ่นได้ ตัวอย่างแรกได้แก่ พื้นที่บางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ และกรณีตัวอย่างที่สองเป็นข้อมูลจากโครงการ “เปิดศักยภาพเชียงใหม่เมืองสร้างสรรค์” เป็นการสำรวจอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของเชียงใหม่ที่มีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจและความคิดสร้างสรรค์ผ่าน 3 พื้นที่ ได้แก่ ย่านนิมมานเหมินท์ ย่านวัดอุโมงค์โป่งน้อย และย่านคูเมือง

4) เมืองสร้างสรรค์ในต่างประเทศ: กรณีศึกษาเมืองโยโกฮาม่าและเมืองคานาซาวา ประเทศญี่ปุ่น เป็นการนำเสนอต้นแบบการพัฒนาท้องถิ่นสร้างสรรค์จากต่างประเทศด้วยการนำสินทรัพย์ภายในท้องถิ่นมาสร้างคุณค่าผ่านความคิดสร้างสรรค์ จนสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่และสร้างชื่อเสียงในระดับสากล บทบาทของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น สถาบันการศึกษา กลุ่มคนทำงานศิลปะและงานสร้างสรรค์ หน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร กรณีตัวอย่างแรกได้แก่ เมืองโยโกฮาม่า ประเทศญี่ปุ่น เป็นเมืองที่มีการปรับรูปแบบการบริหารจัดการเมืองใหม่ จากเดิมที่เคยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมมีการปรับทิศทางของนโยบายมุ่งสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะและฟื้นฟูวัฒนธรรม ของเมือง และการพัฒนากายภาพเมืองเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมและกิจกรรมสร้างสรรค์ของเมือง กรณีตัวอย่างที่สอง ได้แก่ เมืองคานาซาวา ประเทศญี่ปุ่น เป็นเมืองที่มีการนำสินทรัพย์ของพื้นที่ซึ่งมีความโดดเด่น ด้านวัฒนธรรมที่มีรากเหง้ามายาวนานทั้งศิลปะ หัตถกรรม การทำอาหาร การแสดงที่มีอยู่แล้วมาผสมผสานกับความคิด

สร้างสรรค์และการบริหารจัดการที่ชาญฉลาด ส่งผลให้เมืองคานาซาวากลายเป็นเมืองหัตถกรรม
สร้างสรรค์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

5) อนาคตเมืองสร้างสรรค์บนรากฐานที่เข้มแข็งของท้องถิ่นไทย เป็นการสรุป
ความสำคัญขององค์ประกอบหลักของเมืองสร้างสรรค์ ได้แก่ ต้นทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์
ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญของท้องถิ่นและเป็นสารตั้งต้นในการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ การพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชนสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์มูลค่า (Value Creation) และการ
กำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสินทรัพย์ และศักยภาพเชิง
สร้างสรรค์ที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ท้องถิ่นเป็นเมือง สร้างสรรค์ที่มีลักษณะเฉพาะและสะท้อนตัวตนที่แท้จริง
ของท้องถิ่น

การศึกษานี้จึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญว่า แนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ถือเป็น
แนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของประเทศบนสินทรัพย์สร้างสรรค์ของท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งทาง
เศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

2.2.2 วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์สถานภาพการเป็นเมืองสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ชุมชนเมืองขอนแก่น ราชบุรี และบางแสน

โดย นายกรวรรณ รุ่งสว่าง (พ.ศ. 2560) จากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์
สถานภาพการเป็นเมืองสร้างสรรค์ ผลจากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์องค์ประกอบของ
ชุมชนเมืองสร้างสรรค์ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านอัตลักษณ์ ด้านสถานที่ และด้านคนในพื้นที่ชุมชนเมือง
ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ชุมชนเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี และชุมชนเมืองบางแสน จังหวัดชลบุรี
พบว่าการเป็นชุมชนเมืองจะมีโอกาสเป็นเมืองสร้างสรรค์และได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ
โดยได้นำเสนอการสรุป ดังนี้

1) แนวคิดและองค์ประกอบในการนำไปสู่ชุมชนเมืองสร้างสรรค์ในบริบทไทย
ได้แก่ (1) นักพัฒนาเมืองวางแผนออกแบบชุมชนเมืองสร้างสรรค์อย่างเป็นธรรมชาติและเหมาะสมกับ
บริบทของพื้นที่ ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน ทั้งด้านความเชื่อ เชื้อชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย
(2) นักพัฒนาเมืองมีรูปแบบการทำงานเพื่อให้ชุมชนเมืองกลายเป็นชุมชนเมืองสร้างสรรค์ โดยแบ่ง
ขอบเขตการทำงานออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ ศิลปะและวัฒนธรรม งานออกแบบและดิจิทัลสมัยใหม่
การอนุรักษ์อาคารเก่า การวางผังเมือง ชุมชนเก่า และโมเดลการพัฒนาชุมชนเมืองสร้างสรรค์ (3) นโยบาย
และแผนด้านภาษีพิเศษ สำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่ เพื่อจูงใจในการลงทุนอุตสาหกรรม
สร้างสรรค์ (4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อให้การพัฒนามีแนวทางที่เหมาะสม (5) งานศิลปะ
ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนเมือง จากนักท่องเที่ยวสร้างสรรค์สมัยใหม่ และ (6) การพัฒนาพื้นที่
ชุมชนเดิม ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจถูกฟื้นฟูใหม่โดยยังคงเสน่ห์ดั้งเดิม เพื่อให้พื้นที่ชุมชนเมือง
สร้างสรรค์เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างเมืองเก่ากับเมืองใหม่ซึ่งเป็นที่ตั้งของธุรกิจสร้างสรรค์

2) แนวคิดและองค์ประกอบของชุมชนเมืองสร้างสรรค์กับทฤษฎีอัตลักษณ์ของสถานที่ โดยพบประเด็นสำคัญ คือ (1) การพัฒนาชุมชนเมืองให้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและแผนพัฒนาของท้องถิ่น (2) การพัฒนาเมืองบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของสถานที่ (3) โครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนธุรกิจสร้างสรรค์ (4) การสนับสนุนอัตลักษณ์ของสถานที่ในชุมชนเมืองให้เป็นศูนย์กลางของการคิด ผลิต และขายสินค้าและบริการสร้างสรรค์

3) บทสรุปการวิเคราะห์สถานภาพการเป็นเมืองสร้างสรรค์ในประเทศไทย ชุมชนเมืองขอนแก่น ราชบุรี และบางแสนมีความพร้อมที่จะเป็นเมืองสร้างสรรค์ โดยคนไทยคุ้นเคยกับวัฒนธรรมชุมชนและพื้นที่อย่างยาวนาน ซึ่งคนรุ่นเก่าเห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองทั้งแบบฉับพลันและค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่คนรุ่นใหม่ซึมซับและดูดซึมวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ได้ดีกว่า แต่ความก้าวหน้าและเป้าหมายของชุมชนเมืองสร้างสรรค์มาจากการสำรวจความต้องการของคนดั้งเดิมบูรณาการกับควมมีชีวิตชีวาแบบใหม่ ลักษณะของท้องถิ่นไทยในการวิเคราะห์สถานภาพการเป็นเมืองสร้างสรรค์ในประเทศไทยจึงมีปัจจัยมาจากนวัตกรรมสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเมืองสร้างสรรค์

ดังนั้น เมืองสร้างสรรค์จึงเกิดจากอัตลักษณ์ สถานที่ และคนในระดับย่านหรือระดับชุมชนเมืองก่อน จึงจะนำไปสู่การพัฒนาในระดับเมือง อีกทั้งยังมีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นของคนที่มีงานสร้างสรรค์ในระดับย่านและระดับชุมชนเมือง จากปัจจัยดังนี้ (1) สินทรัพย์ทางวัฒนธรรม (2) อัตลักษณ์ของสถานที่ (3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (4) การมอบสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของชุมชนเมืองให้กลายเป็นศูนย์กลางการรวมตัวของธุรกิจสร้างสรรค์และกลุ่มมวลชนสร้างสรรค์ เกิดเป็นสินทรัพย์ใหม่ทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “ชุมชนเมืองสร้างสรรค์”

2.3 สรุปกรอบความคิด

จากแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และคำถามการศึกษาจากรายงานฉบับนี้ คือ การถอดบทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอะไรบ้าง และข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละเมืองควรเป็นอย่างไร โดยที่มีสมมติฐานว่าเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกถือได้ว่าประสบผลสำเร็จในการพัฒนาเมืองของประเทศไทยและข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ควรต้องดำเนินการอย่างเหมาะสมตามกรอบแนวทางของเมืองที่เคยได้รับคัดเลือกแล้ว ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการรวบรวมศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารทางวิชาการและเอกสารจากหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

และส่งเสริมการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ คือการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารระดับสูง ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ หรือมีประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการพัฒนาเมืองทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินงานขององค์การยูเนสโก และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เพื่อนำมาประมวล วิเคราะห์ และตอบคำถามการศึกษาที่กำหนดนี้ได้

บทที่ 3

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ต้นแบบการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ผู้ศึกษาได้ดำเนินการถอดบทเรียนตั้งแต่แนวทางและขั้นตอนการสมัครเข้าร่วมโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN) และการเตรียมการ ขั้นตอนและกระบวนการ ปัญหาและอุปสรรค การสมัครเข้ารับการคัดเลือกของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่ จนนำไปสู่การรับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก และบทบาทของการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก โดยนำมาประมวลวิเคราะห์เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของเมืองที่ได้รับการประกาศเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก และข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละเมือง ซึ่งขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

3.1 ประเด็นการสมัครเข้าร่วมโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN)

โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ภูมิภาค หรือชุมชนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนเมือง โดยใช้มิติทางด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมนิยมประเพณีของชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่น ผสานกับความคิดสร้างสรรค์และความร่วมมือของทุกภาคส่วนของเมือง เพื่อผลักดันให้เกิดความสำเร็จตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ สร้างสมดุลการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ในขณะเดียวกันเพื่อลดการเหลื่อมล้ำและช่องว่างของการพัฒนา โดยเมืองที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาในมิติทางด้านศิลปวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ องค์ความรู้ ประสบการณ์ บุคลากร ตลอดจนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ กับเมืองสมาชิกอื่น ๆ ทั่วโลก อันจะเป็นการประชาสัมพันธ์เมืองเพื่อประโยชน์ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ เมืองสมาชิกยังได้รับสิทธิในการเข้าร่วมการประชุมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ประจำปีที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ตลอดจนการประชุมเชิงปฏิบัติการในหมู่

สมาชิกเมืองสร้างสรรค์ในสาขาเดียวกัน เมืองสมาชิกจะได้รับสิทธิในการใช้โลโก้ขององค์การยูเนสโก ในการประชาสัมพันธ์เมือง

สำหรับวิธีการและหลักเกณฑ์การสมัครนั้น เมืองหรือจังหวัดสามารถแจ้งความจำนงค์ที่ กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือสมัครโดยตรงผ่านสำนักเลขาธิการ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ โดยกรอกรายละเอียดและข้อมูลที่จำเป็นตามแบบฟอร์มใบสมัครขององค์การยูเนสโก และต้องมีหนังสือรับรองจากเทศบาล ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การสมัครมี ดังนี้

- 1) เลือกสาขาใดสาขาหนึ่งใน 7 สาขาที่กำหนด
- 2) มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการริเริ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ/สังคม/ชุมชน ทั้งในเชิงคุณภาพ ปริมาณ และความหลากหลาย
- 3) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมในสาขาที่นำเสนอเชิงสร้างสรรค์
- 4) มีประสบการณ์ในการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่สมัคร
- 5) นำเสนอถึงการพัฒนานาคตของเมืองเชิงสร้างสรรค์ มีการลงทุนเพื่อสร้างองค์ความรู้ และการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
- 6) มีการนำเสนออุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจผ่านระบบออนไลน์ เว็บไซต์ หรือโซเชียลมีเดีย และมีสื่อที่ใช้ส่งเสริมกิจกรรมในสาขาที่สมัคร
- 7) ต้องแสดงถึงความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสาขาที่สมัคร ตลอดจนเอกลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะของท้องถิ่น
- 8) ระบุการลงทุนสำหรับการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาในสาขาที่สมัคร
- 9) มีทรัพยากรอันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองและสามารถเปรียบเทียบกับเมืองเครือข่ายในระดับนานาชาติได้
- 10) มีองค์กรหรือกลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนในสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 11) สาขาที่สมัครต้องมีความสำคัญต่อการส่งเสริมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอาชีพของชุมชน
- 12) แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการพัฒนาเมือง มีแผนการดำเนินงานและโครงการที่ชัดเจน สามารถผลักดันให้เป็นจริงได้ ต่อเนื่อง และต่อยอด มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเมืองเครือข่ายต้องเข้าร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ต่อเมืองสมาชิกอื่น ๆ ตลอดจน ตรวจสอบความก้าวหน้าและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ของโครงการทุก 4 ปี

ที่ผ่านมากระทรวงวัฒนธรรม และสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ให้การสนับสนุนเมืองที่มีความประสงค์ในการสมัคร เข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ให้คำแนะนำด้านนโยบายและ ยุทธศาสตร์ การเขียนใบสมัคร การจัดทำรายงาน ตลอดจนพร้อมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และบุคลากร เพื่อสร้างศักยภาพด้าน ศิลปวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของเมือง

3.2 กรณีศึกษา

เพื่อประโยชน์ในการศึกษาตามคำถามของการศึกษา (1) การถอดบทเรียนความสำเร็จของ เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอะไรบ้าง และ (2) ข้อเสนอ ที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ตาม ศักยภาพ และความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละเมือง ควรเป็นอย่างไร ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารระดับสูง ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเมือง ที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน วัฒนธรรมและเมืองสร้างสรรค์ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านความร่วมมือกับองค์การยูเนสโกของกระทรวง วัฒนธรรม ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรมนายกเทศมนตรีนครภูเก็ต คณะทำงานเทศบาลนคร ภูเก็ต หัวหน้าโครงการขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก สาขางานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน และผู้ปฏิบัติงานประจำองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงการเตรียมการ ขั้นตอนและกระบวนการ ปัญหาและอุปสรรคของการสมัครเข้ารับการคัดเลือก จนนำไปสู่การรับ คัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ตลอดจนข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ต่อไป ในอนาคต ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาเมืองที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ จำนวน 2 เมือง คือ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งนับเป็น 2 เมืองแรกของประเทศไทยที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร และด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และนับเป็น จังหวัดต้นแบบของการดำเนินงานระหว่างกัน แสดงถึงการร่วมมืออย่างเข้มแข็งของภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องนำไปสู่ความสำเร็จ

3.2.1 จังหวัดภูเก็ต

3.2.1.1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการ แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนเมืองภูเก็ตในฐานะสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ด้านอาหาร

เทศบาลนครภูเก็ตได้รับประกาศยกย่องเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (UNESCO Creative City of Gastronomy) จากองค์การยูเนสโก ประจำปี 2558 ซึ่งเป็นเมืองแรกของประเทศไทยและของอาเซียน และเป็นหนึ่งใน 18 เมืองของโลกด้านอาหาร ภูเก็ตมีจุดเด่นสำคัญด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะวัฒนธรรมอาหาร อาทิ อาหารทะเลอันดามัน อาหารไทย อาหารบาบ๋าท้องถิ่น และอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป อาหารท้องถิ่นภูเก็ตมีอัตลักษณ์ มีสูตรลับเฉพาะที่ถ่ายทอดผ่านคนในครอบครัวและใช้วัตถุดิบที่มีเฉพาะในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนของภูเก็ตมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านอาหารและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ บนฐานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การได้รับเลือกเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกด้านอาหารในครั้งนี้ จะทำให้ภูเก็ตมีโอกาสพัฒนาเศรษฐกิจการลงทุนต่อยอดจากธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหารต่อไปได้

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ภูเก็ตเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหารเชิงสร้างสรรค์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กำหนดสโลแกนว่าภูเก็ตเป็นเมืองสวรรค์แห่งอาหาร กำหนดกรอบการวางยุทธศาสตร์ให้มีเป้าหมายหลักเพื่อการอนุรักษ์มรดกความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านอาหาร เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และมุ่งไปสู่ความเจริญของสังคมที่มีความยั่งยืน รวมทั้งมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และยั่งยืนด้วยการจัดการองค์ความรู้ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหาร จำแนกเป็นกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ คือ

1) ส่งเสริมให้เกิดสร้างความร่วมมือกับสถาบันสอนทำอาหารหรือจัดตั้งสถาบันอาหารท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต (Institute of gastronomy and culture) เพื่อพัฒนาหลักสูตรในการสอนปรุงอาหารท้องถิ่น

2) พัฒนาและเผยแพร่คลังความรู้ทางด้านมรดกและภูมิปัญญาด้านอาหารท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตเพื่อสร้างความยั่งยืนในด้านอาหารท้องถิ่น รักษาอัตลักษณ์และรสชาติดั้งเดิมของอาหารท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต และส่งเสริมให้มีการจัดสัมมนาวิชาการด้านอาหารหรือเทศกาลอาหารท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่และสร้างเครือข่ายทางวิชาการด้านอาหาร

3) ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย หรือเอกสารวิชาการ

4) พัฒนานวัตกรรมโดยใช้ผลผลิตและวัตถุดิบในท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดอัตลักษณ์และความยั่งยืนในการเป็นเมืองแห่งการสร้างสรรค์ด้าน

อาหารของจังหวัดภูเก็ต เช่น แนวคิดการทำ Green farming, Zero km. เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกพืชท้องถิ่น การนำวัตถุดิบท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาหารแบบครบวงจร

5) พัฒนาบุคลากร ผู้ปรุงอาหารผู้ประกอบการร้านอาหารท้องถิ่นทุกระดับ ให้สามารถเรียนรู้ การวางแผนธุรกิจ (Business plan, Business model) เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการและ ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพอาหารและคุณภาพชีวิตเพื่อนครแห่งการท่องเที่ยว ด้านอาหาร จำแนกเป็นกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ คือ

1) ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมกับบริบทของ City of Gastronomy และวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน

2) มาตรฐานของอาหารโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานด้านการทดสอบรสชาติอาหารด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพอาหารที่เป็นที่ยอมรับระดับประเทศและระดับสากลมากำกับ เพื่อปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในด้านการค้าระหว่างประเทศ

3) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารให้กับกลุ่มเป้าหมายในห่วงโซ่การผลิตตลอดจนลูกค้าและนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อนครแห่งการท่องเที่ยว ด้านอาหารอย่างยั่งยืน จำแนกเป็นกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ คือ

1) สร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในห่วงโซ่อุปทานของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีความเข้มแข็ง

2) ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างเมืองที่เป็น City of Gastronomy เช่น การจัดสัมมนาวิชาการด้าน Phuket Gastronomy ระหว่างเมืองเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านอาหารและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ Phuket: City of Gastronomy จัดกิจกรรมสัมมนาเมืองสร้างสรรค์ระดับประเทศ (Creative City Forum)

3) ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายภายในประเทศระหว่างจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับการยอมรับให้เป็น Creative city ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น เป็นพี่เลี้ยงให้กับจังหวัดเชียงใหม่ ในการผลักดันให้เป็น City of crafts and folk art

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การตลาดและการประชาสัมพันธ์ สร้างสรรค์เพื่อนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหาร จำแนกเป็นกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ คือ

1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ความเป็น City of Gastronomy เพื่อให้เป็นที่รู้จักต่อประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยการใช้สื่อต่าง ๆ

หรือการจัดกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย Amazing Taste of Thailand, Tasting Phuket หรือ การจัดทำเว็บไซต์อาหารการแข่งขันการทำอาหาร

2) ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ City of Gastronomy เพื่อกระตุ้นให้ เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ในที่ต่าง ๆ กิจกรรม Street Food Tour, Gastronomic Route, Phuket Food Festival เป็นต้น

3.2.1.2 การพิจารณาและบทวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการดำเนินการ แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนเมืองภูเก็ต ในฐานะสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ด้านอาหาร

1) การเตรียมการ ขั้นตอนและกระบวนการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการสมัครเข้ารับการคัดเลือก พบว่า จังหวัดภูเก็ตนับว่าเป็นเมืองแรกผู้บุกเบิกนำร่อง และถือได้ว่าเป็นตัวอย่างความสำเร็จสูงสุดในการทำงานในช่วงแรก ตั้งแต่เตรียมการส่งใบสมัครจนได้รับประกาศเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ อย่างไรก็ดี การทิ้งช่วงเวลานานเกินไปถึง 10 ปี ตั้งแต่เริ่มเตรียมข้อมูลจนถึงวันที่ได้สมัครจริง ระบบการทำงานของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ได้เปลี่ยนไปมาก ภูเก็ตได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ก่อนส่งใบสมัครจริงในปี 2557 ภูเก็ตได้ตั้งคณะผู้วิจัยเรื่องอาหารของภูเก็ต การวิจัยได้เจาะลึกลงในรายละเอียดที่เน้นวิชาการทางด้านโภชนาการมากซึ่งอาจไม่เป็นประโยชน์โดยตรงกับแนวคิดและในการกรอกใบสมัครเมืองสร้างสรรค์ฯ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ได้ประชุมพัฒนาแนวคิดและหลักเกณฑ์ ตลอดจนปรับแบบฟอร์มใบสมัครใหม่ ส่งผลให้ข้อมูลที่เตรียมกรอกในแบบฟอร์มใบสมัครใหม่นั้นมีหลายข้อไม่ตรงคำถามหรือไม่ครบถ้วน และเมื่อจังหวัดภูเก็ตส่งเอกสารมายังคณะกรรมการแห่งชาติฯ เพื่อให้พิจารณาลงนามสนับสนุนนั้นเป็นเวลากว่าครึ่งปี ทำให้ต้องเร่งรีบปรับแก้ไขตามแบบฟอร์มใหม่

อย่างไรก็ตาม จังหวัดภูเก็ตมีข้อเด่นมากคือมีประวัติศาสตร์การร่วมมือกับนานาชาติและเป็นเมืองท่องเที่ยวที่รู้จักทั่วโลกมาช้านาน เคยเป็นที่จัดประชุมนานาชาติขององค์การยูเนสโก มีพิพิธภัณฑ์และมีชุมชนนานาชาติที่รู้จักดีในโลก มีเนื้อหาอยู่ในเว็บไซต์หลายแหล่งสามารถดึงมาใช้กรอกข้อมูลเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้ คณะทำงานของภูเก็ตนับเป็นผู้บริหารระดับสูงของเมือง มีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ และมีความรู้ลึกซึ้งในวิสัยทัศน์ของเมือง นโยบายและแผนงานของเทศบาลเมืองภูเก็ต และมีความคิดสร้างสรรค์ในการเสนอกิจกรรมที่จะร่วมมือกับเมืองอาหารจากนานาชาติ จึงได้ดำเนินการปรับแก้ไขใบสมัครตามที่คณะกรรมการแห่งชาติฯ แนะนำจนสามารถส่งเอกสารได้ทันกำหนดและได้รับการพิจารณาประกาศรับเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ จนสำเร็จ

2) การสมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เหตุผลและแรงจูงใจในการสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเฉพาะชายหาดและธรรมชาติที่สวยงาม อีกทั้งภูเก็ตมีอาหารและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม เสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับคนในท้องถิ่นได้ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น ต้องการให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้หารือเรื่องดังกล่าวกับเทศบาลนครภูเก็ต และได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกัน ในการสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ โดยมีขั้นตอนและกระบวนการ กล่าวคือ เทศบาลนครภูเก็ต ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยแต่งตั้งคณะทำงาน (ประกอบด้วยผู้แทนจากเทศบาลนครภูเก็ต/สถาบันการศึกษา/เอ็นจีโอ/หอการค้าจังหวัดภูเก็ต) ต่อจากนั้นได้ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตดำเนินการวิจัยข้อมูลในพื้นที่และจัดทำใบสมัคร ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำเอกสาร โดยจัดให้มีการประชาพิจารณ์ จำนวน 3 ครั้ง ภายหลังการดำเนินการเรื่องดังกล่าว นำไปสู่การจัดทำหนังสือจากนายกเทศมนตรีนครภูเก็ตเพื่อยื่นคำขอส่งไปยังคณะกรรมการแห่งชาติฯ เพื่อให้จัดส่งไปยังสำนักงานองค์การยูเนสโก

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำเอกสารการสมัครได้นำประเด็นหลักของจังหวัดภูเก็ตทางด้านอาหารมาใช้เป็นข้อมูลประกอบ ไม่ว่าจะเป็น จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยว จึงมีงานเทศกาลที่เกี่ยวกับอาหารเกิดขึ้นมากมายในพื้นที่ เช่น งาน Andaman Hoteliers ซึ่งเป็นงานระดับประเทศ ภายใต้ความร่วมมือของสมาคมโรงแรมไทยภาคใต้สมาคมอาหารและเครื่องดื่ม สมาคมเชฟ และสมาคมสปา จัดขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาทักษะของบุคคลที่อยู่ในสายอาชีพด้านโรงแรม ด้านอาหารและเครื่องดื่ม หรืองานบริการด้านอื่นที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการจัดงานย้อนอดีตเมืองภูเก็ต เป็นประจำทุกปี ปีละ 3 วัน เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมและส่งเสริมวิถีชีวิตของคนภูเก็ต ทั้งสถาปัตยกรรมที่อยู่บนอาคารบ้านเรือน เครื่องแต่งกาย และอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของภูเก็ต รวมถึงการจัดงานเทศกาลถือศีลกินผัก ซึ่งเป็นเทศกาลประจำปีของจังหวัดภูเก็ตที่ลดการบริโภคเนื้อสัตว์ ในส่วนกายภาพของเมือง โครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกได้รองรับความเป็นสากล เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

บทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ โดยทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาเมือง และพร้อมขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำหรับการสมัครเข้ารับการประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ เป็นเรื่องที่คนในชุมชนร่วมรับรู้ ตระหนักและเห็นชอบ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญมากในการผลักดันร่วมกัน อาทิ สมาคมเชฟจังหวัดภูเก็ต สนับสนุนการรังสรรค์เมนูอาหารใหม่ สนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการผลิต และมาตรฐานด้านอาหารและบริการ สมาคมร้านอาหารจังหวัดภูเก็ตจัดงานเทศกาล

อาหารเมืองภูเก็ต มูลนิธิเมืองเก่าภูเก็ต สมาคมเปอรานากัน และชุมชนย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ต ร่วมกันฟื้นฟูและส่งเสริมอาหารภูเก็ต สมาคมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมโรงแรมไทยและสมาคมตัวแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการบริโภคอาหารท้องถิ่น

3) บทบาทของการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ภายหลังจากเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ด้านอาหาร จังหวัดภูเก็ตเน้นอาหารในเทศกาลต่าง ๆ ที่แสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะของกลุ่มเปอรานากันที่ผสมผสานหลายวัฒนธรรม และการถ่ายทอดกันมาหลายรุ่น เน้นสัญลักษณ์ของร้านอาหาร ความสดใหม่ของวัตถุดิบและการสร้างสรรค์นำเสนอโดยคนรุ่นใหม่ ตลอดจนการจัดหาอาหารสำหรับผู้ด้อยโอกาส เมื่อได้รับการประกาศเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครภูเก็ตได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ร้านอาหารต่าง ๆ รับรู้การได้เข้าเป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ และร่วมภาคภูมิใจกันอย่างกว้างขวางทั่วถึง ผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้คนภูเก็ตและคนที่มาเยือนได้รับรู้ทั่วกันว่าภูเก็ตได้เป็นเมืองสร้างสรรค์ทางอาหารขององค์การยูเนสโกแล้ว นอกจากนี้ เทศบาลเมืองภูเก็ตยังได้จัดสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ โดยเชิญผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการแห่งชาติฯ ไปบรรยายให้ผู้บริหารเมืองและผู้แทนชุมชนเข้าใจทำให้เกิดแรงกระเพื่อมในระดับชุมชน ชาวบ้าน ร้าน ตลาด หลายครั้ง

หลังจากเมืองภูเก็ตได้เป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมนานาชาติ ของสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ทันทีหลังได้เข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายแล้ว และสามารถเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเครือข่ายย่อยได้ และยังสามารถนำเชฟจากเมืองภูเก็ตไปร่วมมหกรรมอาหารของเครือข่ายย่อยด้วย นอกจากนี้ ยังเกิดแรงกระเพื่อมในเมือง มีร้านอาหารใหม่ ๆ โรงแรมขนาดเล็กเกิดขึ้น ชาวภูเก็ตที่ย้ายไปต่างถิ่นกลับบ้านมาประกอบกิจการสร้างสรรค์ของตัวเอง ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในเขตเมืองเก่าอย่างมาก ซึ่งคณะผู้บริหารของเมืองมีส่วนสำคัญในการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ นายกเทศมนตรีนครภูเก็ตและรองนายกเทศมนตรีได้เดินทางไปร่วมกิจกรรมของเครือข่ายด้วยตัวเอง แสดงถึงความมุ่งมั่นในการร่วมมือกับเมืองอื่น ๆ ในเครือข่ายของยูเนสโก ทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับได้มาก ทั้งนี้ ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เมืองภูเก็ตได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมออนไลน์ของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ เรื่องเมืองสร้างสรรค์กับการรับมือโควิด ซึ่งนายกเทศมนตรีเมืองภูเก็ตได้เข้าประชุมเองด้วย

จังหวัดภูเก็ตได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยราชภัฏจัดทำ Monitoring Report เมื่อเป็นสมาชิกครบ 4 ปี ตามระเบียบได้ทันเวลา และได้เตรียมเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดประชุมประจำปีของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ด้วย เมื่อเร็ว ๆ นี้เมืองภูเก็ตได้จัดสัมมนานาชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยเชิญผู้แทนรวมทั้งเชฟจากเมืองเครือข่ายย่อยด้าน Gastronomy จากหลายประเทศมาร่วมประชุมทางวิชาการและร่วมเสนอการปรุงอาหารสร้างสรรค์จากเมืองของตน โดยได้ระดมชาวภูเก็ตจาก

ภาคส่วนต่าง ๆ มาช่วยเป็นกำลังในการจัดงานด้วย อย่างไรก็ตาม จังหวัดภูเก็ตอาจมีปัญหในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำในการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ดังจะเห็นได้ว่าในเว็บไซต์ขององค์การยูเนสโกไม่มีการรายงานหรือปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภูเก็ตได้ดำเนินร่วมกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ มาตลอด 4 ปี ที่ผ่านมาเลย

จากการศึกษายังพบว่า ประโยชน์ที่เมืองที่ได้รับหลังจากเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ส่งผลในหลายด้าน กล่าวคือ (1) ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าและมูลค่าของวัฒนธรรมอาหาร สร้างความภาคภูมิใจในอาหารและวัฒนธรรมท้องถิ่น (2) ได้ใช้โลโก้ UNESCO Phuket City of Gastronomy ในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (3) เด็กยุคใหม่ที่เป็นลูกหลานคนภูเก็ตกลับมาอาศัยในภูเก็ตอีกครั้งเพื่อทำธุรกิจด้านอาหาร โดยการนำอาหารและวัฒนธรรมดั้งเดิมของภูเก็ตมาต่อยอดและพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ใช้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการใหม่ ๆ ที่มีชื่อเสียงและทำรายได้ให้กับท้องถิ่น เป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ต และใช้อาหารเป็นสะพานในการเชื่อมคนยุคเก่ากับคนยุคใหม่ (4) ได้เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์อื่น ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาเมือง นำความรู้จากเมืองสร้างสรรค์อีก 6 สาขา มาประยุกต์ใช้กับด้านอาหารและเมืองภูเก็ต บูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับอาหารเพื่อส่งเสริมกันและกัน เกิดธุรกิจใหม่ ๆ ที่มีความสร้างสรรค์มากขึ้น หลากหลายขึ้น (5) พัฒนาเมืองจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ ลงพื้นที่และทำงานร่วมกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ (6) แลกเปลี่ยนความร่วมมือกับเมืองสร้างสรรค์ในต่างประเทศ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของภูเก็ตให้เมืองอื่น ๆ ทราบ และ (7) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารของเทศบาลภูเก็ต โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาต้นน้ำของอาหาร

ปัญหาและอุปสรรคภายหลังการได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ซึ่งเมืองภูเก็ตควรดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ

1) คนท้องถิ่นภูเก็ตอาจจะยังไม่เข้าใจว่าการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ มีประโยชน์อย่างไร ต้องประชาสัมพันธ์ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก และสร้างการเรียนรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เวลามาก

2) คณะทำงานคณะแรกของภูเก็ตที่ดูแลด้านเมืองสร้างสรรค์ มีบุคลากรน้อย มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและไม่ต่อเนื่อง และไม่มีทีมที่รับผิดชอบด้านเมืองสร้างสรรค์แบบเต็มเวลาเหมือนเมืองอื่น ๆ ในต่างประเทศ

3) กฎระเบียบในการใช้งบประมาณของท้องถิ่นไม่สอดคล้องและเอื้อต่อการทำงานในกรอบเมืองสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อจะดำเนินการต้องจัดสรรงบประมาณไว้ส่วนหนึ่งเสมอเพื่อให้งานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

4) อุปสรรคทางด้านภาษาบางเมืองในต่างประเทศสื่อสารภาษาอังกฤษได้ไม่ดี จึงรวมกลุ่มกันเอง อาทิ เมืองในจีนก็จับกลุ่มกันเองเมืองในประเทศที่ใช้ภาษาสเปน (กลุ่มลาตินอเมริกา)

5) ขาดความร่วมมือจากภาคส่วนอื่น ๆ ในการขับเคลื่อน และเมื่อมีการดำเนินงานในภาคส่วนอื่น ๆ หรือในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ก็ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาได้

3.2.2 จังหวัดเชียงใหม่

3.2.2.1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการ แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่ ในฐานะสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

นับตั้งแต่ปี 2557 องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้ผลักดันโครงการขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (UNESCO Creative City of Crafts and Folk Art) ตามนโยบายรัฐบาล ในการตอบโจทย์เรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนชาวเชียงใหม่ จังหวัดใกล้เคียง และประเทศไทย

ทั้งนี้ การเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการหลายเรื่องที่ควบคู่กัน ครอบคลุมใน 5 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน การนำเสนอความรู้รวบรวมนงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านของเมืองเชียงใหม่ต่อสายตาชาวโลก ซึ่งงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านของเชียงใหม่เป็นสิ่งที่แสดงออกใน 2 ลักษณะ คือ

1) ความหลากหลายของงานที่มีถึง 9 ประเภท คือ งานผ้า งานไม้ งานเครื่องเงิน งานเครื่องโลหะ งานเครื่องปั้นดินเผา งานกระดาษ งานเครื่องเงิน งานเครื่องจักสาน และงานสบู่ น้ำมัน เครื่องหอม

2) ความเป็นเอกลักษณ์ของงานแต่ละประเภทที่มีความแตกต่างทั้งรูปแบบลวดลาย เทคนิค ซึ่งเป็นรายละเอียดของแต่ละชุมชน หรืออำเภอ ทั้งแบบดั้งเดิมและสร้างสรรค์ใหม่ ซึ่งสร้างรายได้จำนวนมากให้กับจังหวัด เพียงผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในกลุ่ม 200 ราย สามารถสร้างรายได้ถึงปีละ 3,000 ล้านบาท

มิติที่ 2 ด้านคน เป็นมิติที่ต้องทำงานอย่างระมัดระวังและมีความเข้าใจในความคิด ความสามารถของผู้คน โดยการผสมผสานผู้คนที่มีความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม กับคนรุ่นใหม่ ทั้งชาวเชียงใหม่ และผู้คนจากต่างพื้นที่ ที่เดินทางเข้ามาอยู่อาศัย ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่คำนึงถึง 2 เรื่องใหญ่ คือ

1) การสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneur) ที่ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงผู้ประกอบการด้านงานศิลปะหรืองานออกแบบเพียงด้านเดียว แต่หมายถึง

ผู้ประกอบการที่สามารถรวบรวมองค์ความรู้ ทักษะ เทคโนโลยีและสุนทรียภาพจากวัฒนธรรมและงานศิลปะดั้งเดิม และนำมาแปรเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ที่มีคุณค่าและความแตกต่าง ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มได้

2) การรวบรวมนักคิด (Talented Entrepreneur) เป็นการรวบรวมผู้มีความคิดสร้างสรรค์ในการผสมผสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับเทคโนโลยีและการจัดการด้านธุรกิจ ที่ก่อให้เกิดการจ้างงานด้านธุรกิจ และกำลังซื้อสินค้าหมุนเวียนอันเป็นกลไกให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจของเมืองและประเทศ

มิติที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนา การแสดงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาในการร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนางานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเป็นฐานในการต่อยอดงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน รวมถึงการเอื้ออำนวยให้เกิดการจำหน่ายสินค้าได้

มิติที่ 4 ด้านเมือง กล่าวคือ การแสดงความตั้งใจของเมืองในการสร้างระบบการจัดการเมืองในมิติที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองที่เป็นมิตรกับผู้คน เช่น

1) การสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้แก่เมือง มีการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมให้มีความเปิดกว้าง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ การสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมให้มีความเปิดกว้าง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ

2) การสร้างพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ มีคุณภาพ และสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการผลิตนักคิดและธุรกิจสร้างสรรค์

3) การบริหารจัดการเมือง องค์การของภาครัฐและเอกชนจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมือง โดยเป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่นและทำงานประสานกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางในการปรับปรุงเมืองเพื่อให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ โดยการผสมผสานแนวคิดทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกัน

มิติที่ 5 ด้านเครือข่าย เป็นปัจจัยหลักของเมืองสร้างสรรค์ โดยเป็นทั้งเครือข่ายองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีเครือข่ายใน 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เครือข่ายระดับหน่วยงาน เช่น ระหว่างชุมชน สถาบัน

ระดับที่ 2 เครือข่ายระดับเมือง

ระดับที่ 3 เครือข่ายระดับประเทศ

ซึ่งหลังจากการได้รับเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แล้ว ทุกปีจะมีการประชุมเครือข่ายระดับนานาชาติอย่างน้อย 2 ครั้ง คือ Creative Cities–Sub Network Meeting เป็นการประชุมเมืองเครือข่ายในสาขาสร้างสรรค์ 7 สาขา ในประเทศต่าง ๆ สับเปลี่ยนการเป็น

เจ้าภาพการประชุม ซึ่งมีการจัดตลอดปี และเมืองเชียงใหม่ควรแสดงบทบาทเป็นเจ้าภาพการจัดการประชุมเช่นนี้ในอนาคตอันใกล้ และ UNESCO Creative Cities Annual Meeting ที่จัดขึ้นในราวเดือนมิถุนายนของทุกปี ซึ่งส่วนที่สำคัญของการประชุมมี 2 ส่วน คือ การแสดงความก้าวหน้าของเมืองในบริบทของการจัดการตามหัวข้อการประชุมแต่ละปี และการแสดงวิสัยทัศน์ของผู้นำเมือง ซึ่งเรียกว่า Mayor Forum เป็นการนำเสนอแนวทางการจัดการเมืองของตนทั้งในเมือง และการแสดงผลงานความร่วมมือกับเมืองต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ในสาขาเดียวกันและต่างสาขา

เพื่อให้ตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกในแต่ละปีของการทำงาน จะประกอบด้วยเรื่องที่ทำเนิการในกิจกรรมที่แตกต่างกันไป แต่มีเป้าหมายเพื่อตอบโจทย์ทั้ง 5 มิติข้างต้น ได้แก่

1) การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัตถกรรมและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการวิจัยเรื่องลักษณะหัตถกรรมในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่

2) การจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะทางหัตถกรรม ให้แก่ผู้คนของเมืองและเยาวชนรุ่นใหม่ อันจะก่อให้เกิดอาชีพและการตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การจัดอบรมงานย้อมคราม การอบรมเรื่องเซรามิก การอบรมเรื่องงานปัก การอบรมเรื่องผ้าเขียนเทียนของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เป็นต้น

3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผ่านการจัดสัมมนาเพื่อตอบโจทย์มิติของเมือง มิติของความสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายระหว่างเมืองสร้างสรรค์ จึงมีการเดินทางเพื่อสร้างความร่วมมือกับเมืองในประเทศต่าง ๆ เช่น เมือง Kanazawa ประเทศญี่ปุ่น เมือง Pekalongan ประเทศอินโดนีเซีย อันเป็นประโยชน์ต่อภาพพจน์และแสดงความมุ่งมั่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ในการดำเนินการ ซึ่งถึงแม้ในขณะเริ่มต้นเมืองเชียงใหม่จะยังไม่ได้รับการประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์ก็ตาม หากแต่เป็นการประกาศเจตนารมณ์ของเมืองเชียงใหม่ให้สมาชิกเมืองสร้างสรรค์อื่น ๆ ได้ทราบ พร้อมกับการสนับสนุนในวาระต่าง ๆ ตามมา

4) สนับสนุนให้เกิดการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Space) เพื่อสนับสนุนการนำเสนอผลงานหัตถกรรมทั้งที่ดำเนินการเอง สลับกับการดำเนินการแบบความร่วมมือ เช่น ทำงานกับศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบเชียงใหม่ (TCDC) ในชื่องานว่า “Chiang Mai Crafts Fair”

3.2.2.2 การพิจารณาและบทวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการดำเนินการ แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่ ในฐานะสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

1) การเตรียมการ ขั้นตอนและกระบวนการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการสมัครเข้ารับการคัดเลือกพบว่า จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้าน

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นตัวอย่างความสำเร็จอีกเมืองหนึ่งในระดับหนึ่ง จังหวัดเชียงใหม่ก็เช่นเดียวกับจังหวัดภูเก็ตคือมีข้อโดดเด่นในเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติมานาน และเคยเป็นที่จัดประชุมนานาชาติสำหรับองค์การยูเนสโกมาหลายครั้งในอดีต ปัจจุบันมีชุมชนนานาชาติอาศัยอยู่จำนวนมาก เป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายสูง และเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติชั้นนำของโลกแห่งหนึ่ง

จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัยค้นหาศักยภาพด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จากกระทรวงวัฒนธรรมเมื่อ 10 กว่าปีมาแล้ว เช่นเดียวกับจังหวัดภูเก็ต และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงนั้นได้ประกาศผ่านสื่อหนังสือพิมพ์เตรียมพร้อมจะสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่หลายครั้ง เรื่องเมืองสร้างสรรค์จึงไม่ได้ถูกกล่าวถึง อย่างไรก็ตาม การสมัครเป็นสมาชิกของจังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วย 2 ระยะ ระยะที่ 1 คือ ระยะที่นโยบายภาครัฐได้เข้ามาวางแผนให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองสร้างสรรค์ ก่อนที่ TCDC จะมาตั้งสาขาที่เชียงใหม่ ในระยะนี้ไม่มีเจ้าของโครงการ ทุกหน่วยงานในจังหวัดต่างคนต่างทำ จนมาเป็นโครงการ Creative Chiang Mai ซึ่งตั้งเป้าหมายให้เชียงใหม่เป็นดินแดนดิจิทัล โนแมด คือเน้นด้านดิจิทัล (digital nomad คือ การที่คนยุคปัจจุบัน ไม่จำเป็นต้องอยู่ประจำ ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่งเพื่อทำงานหาเลี้ยงชีพ แต่สามารถร่อนไปตามสถานที่ต่าง ๆ เพียงขอให้แค่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ก็สามารถที่จะทำงานเลี้ยงชีพไปด้วย ท่องเที่ยวไปด้วย) แต่ผลที่เกิดขึ้นคือการให้เชียงใหม่เป็นเมืองดิจิทัลนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในขณะนั้น โครงการจึงไม่มีความต่อเนื่อง ต่อมากระทรวงวัฒนธรรมได้เสนอให้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มาศึกษาเพื่อเข้าเป็นสมาชิกเมืองเครือข่ายฯ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้งเนื่องจากขณะนั้นจังหวัดเชียงใหม่ไม่มีงบประมาณรองรับ โครงการนี้จึงมาอยู่ใต้ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีฝ่ายแผนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ดูแล

ช่วงปี 2557 นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเข้ามาดำเนินการเรื่องนี้ ซึ่งในระยะแรกไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากกลุ่มศิลปินในเชียงใหม่ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ยังทำเรื่องไปถึงกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติในการดำเนินการ เมืองสร้างสรรค์จากกระทรวงมหาดไทย เน้นความอยู่ดีมีสุขของประชาชน จึงถือเป็นการดำเนินการทั้ง top-down กระบวนการทำงานจากผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ออกแบบและจัดทำขึ้นมา และการระเบิดจากภายใน (ตามแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงมุ่งเน้น เรื่องการพัฒนาคน ทรงตรัสว่า “ต้อง ระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน ที่เราเข้าไปพัฒนามีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคม ภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว) ต่อมาจังหวัดเชียงใหม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ

เชียงใหม่เมืองสร้างสรรค์ โดยมีอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ ดำเนินงานในลักษณะ Think Tank และคณะกรรมการมีสมาชิกมากกว่า 50 องค์กร ทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยมีผู้เชี่ยวชาญต่างชาติซึ่งทำงานในสังกัดอุทยานวิทยาศาสตร์ฯ เป็นผู้เขียนเอกสารใบสมัครในนามจังหวัดเชียงใหม่ส่งไปยังองค์การยูเนสโก

ในการประชุม 7th ASEM Ministers of Culture ที่เมืองรอตเตอร์ดัม ในปี 2557 ซึ่งเป็นการประชุมที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมของไทยเข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งใน Panel Discussion on Creative Cities ผู้ทรงคุณวุฒิกระทรวงวัฒนธรรมได้เสนอแนวคิดของกระทรวงวัฒนธรรมของไทยในการส่งเสริมเมืองสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ 3 เมือง คือภูเก็ต เชียงใหม่ และสุโขทัย โดยพิจารณาจากประวัติศาสตร์และศักยภาพที่จะร่วมมือกับเครือข่ายนานาชาติของเมืองทั้ง 3 เป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งถือเป็นการร่วมกันของหลายภาคส่วนในการประกาศสนับสนุนให้จังหวัดเชียงใหม่สมัครเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ต่อเวทีระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญต่างชาติจากเชียงใหม่ดังกล่าวได้เสนอเอกสารสมัครในนามจังหวัดเชียงใหม่ที่ส่งไปยังองค์การยูเนสโก โดยไม่ได้ใช้แบบฟอร์มขององค์การยูเนสโก และไม่ได้ผ่านการตรวจสอบและลงนามรับรองโดยคณะกรรมการแห่งชาติฯ องค์การยูเนสโกจึงได้ส่งคืนเอกสารสมัครเพราะมีข้อมูลไม่ครบถ้วนตามแบบฟอร์มใหม่ ต่อมานายกองการบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่-พิพิธภัณฑ์กลางเมืองเชียงใหม่ (Chiang Mai city arts & Cultural center) มาติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการแห่งชาติฯ เพื่อขอคำแนะนำในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ฯ และได้จัดเตรียมงบประมาณรองรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นจากการสมัครดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ได้ร่วมกับคณบดี คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้จัดทำเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ได้จัดพาผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องด้านเมืองสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจากเมืองเชียงใหม่เดินทางไปดูงานเมืองสร้างสรรค์ในต่างประเทศหลายเมือง และผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงวัฒนธรรม และคณะกรรมการแห่งชาติฯ ได้ให้คำแนะนำในการกรอกข้อความใบสมัครอย่างละเอียดหลายครั้ง

หลังจากนั้น คณะทำงานฯ ยังได้จัดประชุมร่วมกับเมืองที่เข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เชียงใหม่เพื่อให้เมืองสมาชิกเหล่านั้นเห็นศักยภาพทางการสร้างสรรค์ของเชียงใหม่และให้การสนับสนุนซึ่งอยู่ในเงื่อนไขของการสมัคร และเมื่อผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ นำใบสมัครที่กรอกแล้วนำเสนอสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติฯ ก็มีเวลาเพียงพอให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติฯ เสนอแนะขอให้ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนจะลงนามรับรองและส่งให้องค์การยูเนสโก

2) การสมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ได้ดำเนินการขั้นตอนและกระบวนการการศึกษา ดังนี้ (1) วิเคราะห์เพื่อประกอบการ

ทำเอกสาร และการสร้างเสริมศักยภาพของเมือง (2) บทบาทของหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (3) ศึกษาทฤษฎีว่าด้วยเมือง แต่ส่วนใหญ่ทฤษฎีเหล่านี้จะเป็นการศึกษาจากเมืองในตะวันตกจะไม่มีทฤษฎีที่ประยุกต์เข้ากับเมืองในบริบทของเอเชีย และ (4) จากการที่หน่วยงานราชการไม่ค่อยสนับสนุนงานวิจัย จึงทำการวิจัยเริ่มต้นที่เริ่มด้วยคนในเมือง ซึ่งจะเข้าใจเกี่ยวกับเมืองมากกว่าคนนอก โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้ามาสนับสนุนการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และการแก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีข้อมูลพื้นฐาน โดยเฉพาะข้อมูลตัวเลข ความยุ่งยากด้านเอกสาร และภารกิจของหน่วยงานในจังหวัดทับซ้อนกัน

3) บทบาทของการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก หลังจากได้เข้าเป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ กลุ่มอาจารย์จากคณะวิจิตรศิลป์ได้เป็นตัวแทนเมืองเชียงใหม่เข้าประชุมต่าง ๆ ในต่างประเทศหลายครั้ง แต่ผู้บริหารเมืองในระดับสูงสุดไม่ได้เข้าร่วมในเวที Mayors' Forum ทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมามีถึงไม่มีผู้บริหารเมืองเชียงใหม่ขึ้นเวทีเมืองเชียงใหม่โดยคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยได้จัดประชุมเกี่ยวกับหัตถกรรมหลายครั้ง แต่บทบาทของชาวบ้านและกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ในเมือง อาจไม่ได้เป็นจุดเน้นมาก

เมืองเชียงใหม่ได้รับประกาศเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ชาวเชียงใหม่ส่วนใหญ่อาจยังไม่รับทราบเรื่องการเป็นเมืองสร้างสรรค์หรือรับทราบในวงแคบเมื่อเทียบกับจังหวัดภูเก็ต ในกรณีเมืองเชียงใหม่เหมือนจะรับทราบกันอยู่ในหมู่ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ นักวิชาการ รวมทั้งกลุ่มผู้ประกอบการบางกลุ่มที่มีโอกาสได้เข้ามาร่วมงาน ไม่มีการตั้งป้ายประกาศให้ประชาชนทราบหรือแถลงข่าวให้ประชาชนร่วมยินดีและภูมิใจอย่างกว้างขวาง จนเวลาผ่านไปประยะหนึ่งแต่ในขณะเดียวกัน จังหวัดเชียงใหม่มีองค์ประกอบพื้นฐานด้านองค์กรที่ขับเคลื่อนงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน เช่น ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ (TCDC) จังหวัดเชียงใหม่ จึงยังมีงานที่ดำเนินงานในภาระหน้าที่ของตนซึ่งสอดคล้องกับเมืองสร้างสรรค์ฯ เช่น งาน Chiang Mai Design Week และมีการประชุมชนหัตถกรรมในเมืองเชียงใหม่ที่มีการดำเนินกิจกรรมการผลิตและการตลาดของตนไปอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำอยู่แล้วโดยอาจไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ

เมื่อคณะบดีคณะวิจิตรศิลป์ผู้ทำงานเรื่องเมืองสร้างสรรค์ให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้เปลี่ยนตำแหน่งบริหารไปเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานเมืองสร้างสรรค์ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจึงย้ายไปขึ้นต่อสถาบันวิจัยสังคม ซึ่งลักษณะขององค์กรด้านการวิจัยมีลักษณะแตกต่างจากงานขับเคลื่อนค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับจังหวัดภูเก็ต ในเว็บไซต์ขององค์การยูเนสโกไม่มีการรายงานกิจกรรมหรือรายงานความคืบหน้าข้อมูลของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแสดงว่ายังคงมีการประสานงานกับเครือข่าย

เมืองสร้างสรรค์ฯ ไม่มากเท่าที่ควร แต่ทั้งนี้ คงจะต้องติดตามความสำเร็จของเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองสร้างสรรค์ฯ ในระยะต่อไปด้วย

จากการศึกษาพบว่า ข้ออ่อนด้อยของจังหวัดเชียงใหม่เมื่อเทียบกับจังหวัดภูเก็ตอาจวิเคราะห์ได้ว่าบทบาทของผู้บริหารเมืองยังไม่ชัดเจน คณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีภารกิจการสอนการวิจัยประจำอยู่จึงไม่สามารถที่ทำหน้าที่แทนเมืองได้เต็มที่ และเนื่องจากการกิจของนักวิชาการแตกต่างจากการขับเคลื่อนเมืองที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนของผู้บริหารเมืองทำให้มีข้อจำกัด และไปไม่ถึงวัตถุประสงค์หลักของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ อาทิ จังหวัดเชียงใหม่ยังไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์เมืองมากนัก อุปสรรคด้านภาษา ข้อมูลทางวิชาการไม่เพียงพอ การบริหารดำเนินงานในแต่ละเมืองและแต่ละประเทศภายใต้เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ไม่เหมือนกัน ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ต้องขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละเมือง

ในส่วนการดำเนินงานอื่น ๆ ภายหลังจากได้รับการคัดเลือก จังหวัดเชียงใหม่ได้ช่วยสนับสนุนให้จังหวัดสุโขทัยกับกรุงเทพฯ เข้าร่วมสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ซึ่งได้รับ การประกาศให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ในเวลาต่อมา ยังช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความร่วมมือกับเมืองอื่น ๆ และเชียงใหม่ช่วยเป็นผู้ประสานการดำเนินงานในเครือข่ายกลุ่มเมืองในเอเชีย มีการนำคนรุ่นใหม่ เยาวชนมาร่วมงาน เพื่อถ่ายทอดและให้คนรุ่นใหม่ได้ดำเนินการต่อ รวมถึงการรื้อฟื้นศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่หายไปกลับมาทำใหม่

3.3 สรุปการดำเนินการเกี่ยวกับการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก กรณีศึกษาของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารระดับสูง ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเมืองที่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ทำให้ทราบถึงการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่ และสามารถสรุปประเด็นและขั้นตอนสำคัญอันนำไปสู่การได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก และการดำเนินงานภายหลังการได้รับคัดเลือกอย่างเป็นรูปธรรม โดยเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ SWAT Analyst เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และการดำเนินงานที่เหมาะสมในการพัฒนาเมืองอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ประเภทต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ดังต่อไปนี้

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
ประเภท	อาหาร (Gastronomy)	ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (Crafts and Folk Art)
วันที่ประกาศ	11 ธันวาคม 2558	31 ตุลาคม 2560
กรอบแนวคิดในการ ดำเนินการ แนวทาง การดำเนินงาน ขับเคลื่อน	การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน 1. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และยั่งยืนด้วยการจัดการองค์ความรู้ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหาร 2. การยกระดับคุณภาพอาหารและคุณภาพชีวิตเพื่อนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหาร 3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหารอย่างยั่งยืน 4. การตลาดและการประชาสัมพันธ์สร้างสรรค์เพื่อนครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหาร	การดำเนินการครอบคลุมใน 5 มิติ 1. มิติของหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน การนำเสนอความรู้อย่างรวบรัดงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านของเมืองเชียงใหม่ต่อสายตาชาวโลก 2. มิติของคน การผสมผสานผู้คนที่มีความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม กับคนรุ่นใหม่ทั้งชาวเชียงใหม่ และผู้คนที่มาจากต่างพื้นที่ที่เดินทางเข้ามาอยู่อาศัย 3. มิติของการส่งเสริมพัฒนา การแสดงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาในการร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนางานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 4. มิติของเมือง การแสดงความตั้งใจของเมืองในการสร้างระบบการจัดการเมืองในมิติที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองที่เป็นมิตรกับผู้คน 5. มิติของเครือข่าย เป็นปัจจัยหลักของเมืองสร้างสรรค์ โดยเป็นทั้งเครือข่ายองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
การพิจารณาและบทวิเคราะห์กรอบแนวคิดฯ 3 ขั้นตอน		
1) การเตรียมการ ขั้นตอนและ กระบวนการ รวมทั้งปัญหาและ อุปสรรค	จุดแข็ง - จังหวัดภูเก็ตมีประวัติศาสตร์การร่วมมือกับนานาชาติและเป็นเมืองท่องเที่ยวที่รู้จักทั่วโลกมาช้านานเคยเป็นที่จัดประชุมนานาชาติขององค์การยูเนสโก มีพหุวัฒนธรรมและมีชุมชนนานาชาติที่รู้จักดีในโลก - การได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชนในการดำเนินงานเข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ	จุดแข็ง - จังหวัดเชียงใหม่มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติมานาน และเคยเป็นที่จัดประชุมนานาชาติสำหรับองค์การยูเนสโกมาหลายครั้ง ปัจจุบันมีชุมชนนานาชาติอาศัยอยู่จำนวนมาก เป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายสูง และเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติชั้นนำของโลกแห่งหนึ่ง - การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน และภาควิชาการอย่างดี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเชียงใหม่เมืองสร้างสรรค์
	จุดอ่อน การศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์โดยตรงกับแนวคิดและการดำเนินงานเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ	จุดอ่อน - ขาดการประสานงานในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน - ขาดการศึกษาสภาพเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ในเชิงสร้างสรรค์
	โอกาส คณะทำงานของภูเก็ตนับเป็นผู้บริหารระดับสูงของเมือง มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ และมีความรู้ลึกซึ้งในวิสัยทัศน์ของเมือง นโยบายและแผนงานของเทศบาลเมืองภูเก็ต และมีความคิดสร้างสรรค์ในการเสนอกิจกรรมที่จะร่วมมือกับเมืองอาหารจากนานาชาติ	โอกาส นโยบายภาครัฐได้เข้ามาวางแผนให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองสร้างสรรค์ และมีการจัดตั้งศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ (TCDC) สาขาเชียงใหม่

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
	อุปสรรค ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงาน	อุปสรรค – มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของจังหวัด และมีความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงาน – กระบวนการทำงานจากผู้บริหารระดับสูง เป็นผู้ออกแบบ และจัดทำขึ้นมา
2) การสมัครเข้ารับ การคัดเลือกเพื่อ เป็นเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ ขององค์การ ยูเนสโก	จุดแข็ง – คณะทำงานของภูเก็ต สามารถ ใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ และ ประสบการณ์จากการทำงาน ของเมืองดำเนินการปรับแก้ไข ใบสมัครตามที่สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการแห่งชาติฯ แนะนำ จนสามารถส่งเอกสารได้ทัน กำหนดและได้รับการพิจารณา ประกาศรับเข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ฯ จนสำเร็จ – การนำเสนอข้อมูลของจังหวัด มี เนื้อหาอยู่ในเว็บไซต์หลายแหล่ง สามารถดึงมาใช้กรอกข้อมูลได้ – มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วยผู้แทนจากเทศบาล นครภูเก็ต/เอ็นจีโอ/หอการค้า จังหวัดภูเก็ต/สถาบันการศึกษา ดำเนินการวิจัยข้อมูลในพื้นที่ และจัดทำใบสมัคร ตลอดจน ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อ ประกอบการทำเอกสาร โดยจัด ให้มีการประชาสัมพันธ์	จุดแข็ง – จัดเตรียมงบประมาณรองรับกิจกรรมที่ จะเกิดขึ้นจากการสมัครดังกล่าว – มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง ผู้จัดทำเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิของ คณะกรรมการแห่งชาติฯ รวมทั้งจัด ประชุมร่วมกับเมืองที่เข้าเป็นสมาชิก เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ที่เชียงใหม่ เพื่อให้เมืองสมาชิกเหล่านั้นเห็นศักยภาพ ทางการสร้างสรรคของเชียงใหม่ และให้ การสนับสนุนซึ่งอยู่ในเงื่อนไขของการ สมัคร ส่งผลให้มีเวลาเพียงพอในการ จัดทำใบสมัคร ให้เจ้าหน้าที่ของ คณะกรรมการแห่งชาติฯ เสนอแนะลง นามรับรองและส่งให้องค์การยูเนสโก จึง ได้รับการพิจารณาประกาศรับเข้าเป็น สมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ จน สำเร็จ

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
	จุดอ่อน การขาดการศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์ ตลอดจนแบบฟอร์มใบสมัครใหม่ ส่งผลให้ข้อมูลที่เตรียมกรอกในแบบฟอร์มไม่ตรงคำถามหรือไม่ครบถ้วน และทำให้ต้องเร่งรีบปรับแก้ไขตามแบบฟอร์มใหม่	จุดอ่อน การขาดการศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์ ตลอดจนแบบฟอร์มใบสมัครใหม่ ส่งผลให้ข้อมูลที่เตรียมกรอกในแบบฟอร์มไม่ตรงคำถามหรือไม่ครบถ้วน ตลอดจนไม่ได้ศึกษากระบวนการยื่นใบสมัคร เพราะไม่ได้ผ่านการตรวจสอบและลงนามรับรองโดยคณะกรรมการแห่งชาติฯ องค์การยูเนสโก จึงได้ส่งคืนเอกสารสมัครในครั้งแรก
	โอกาส – จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเฉพาะชายหาดและธรรมชาติที่สวยงาม แต่ภูเก็ตมีอาหารและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับคนในท้องถิ่นได้ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นต้องการให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก จึงเป็นโอกาสที่จะนำปัจจัยเหล่านี้กรอกในแบบฟอร์มใบสมัครได้ – ทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาเมือง และพร้อมขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยในการสมัครเข้าร่วมเป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ เป็นเรื่องที่คนในชุมชนร่วมรับรู้ ซึ่ง	โอกาส จากการที่หน่วยงานราชการไม่คอยสนับสนุนงานวิจัย การวิจัยประกอบการจัดทำเอกสารการสมัครครั้งนี้ จึงเริ่มต้นที่คนในเมืองเชียงใหม่เองเป็นผู้จัดทำ ซึ่งจะเข้าใจเกี่ยวกับเมืองมากกว่าคนนอก โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้ามาสนับสนุนการศึกษาวิจัย

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
	ถือเป็นเรื่องสำคัญมากในการ ผลักดันร่วมกัน	
	อุปสรรค ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงาน	อุปสรรค ไม่ค่อยมีข้อมูลพื้นฐาน โดยเฉพาะข้อมูล ตัวเลข ความยุ่งยากด้านเอกสาร และ ภารกิจของหน่วยงานในจังหวัดทับซ้อนกัน
3) บทบาทของการ เป็นเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ ขององค์การ ยูเนสโก	จุดแข็ง - จังหวัดภูเก็ตได้ทำการ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ ชุมชน ร้านอาหารต่าง ๆ รับรู้ การได้เข้าเป็นเมืองสร้างสรรค์ฯ และร่วมภาคภูมิใจกันอย่าง กว้างขวางทั่วถึง - มีการจัดกิจกรรมสม่ำเสมอทำให้ เกิดแรงกระเพื่อมในระดับ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ ชุมชน ชาวบ้าน ร้าน ตลาด เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในการเป็น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ทำงานร่วมกับองค์กรส่วน ท้องถิ่นอื่น ๆ - การเข้าร่วมกิจกรรมระหว่าง เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ และ เสริมสร้างเครือข่ายเมือง สร้างสรรค์อื่น ๆ ตลอดจนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาเมือง	จุดแข็ง จังหวัดเชียงใหม่มีองค์ประกอบพื้นฐานด้าน องค์กรที่ขับเคลื่อนงานหัตถกรรมและ ศิลปะพื้นบ้าน เช่น TCDC จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับเมืองสร้างสรรค์ฯ เช่น งาน Chiang Mai Design Week และมีกลุ่ม ชุมชนหัตถกรรมในเมืองเชียงใหม่ที่มี การดำเนินกิจกรรมการผลิตและการตลาด ของตนไปอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำอยู่แล้ว โดยอาจไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นเมือง สร้างสรรค์ฯ
	จุดอ่อน ไม่มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำ ในการติดต่อประสานงานกับ	จุดอ่อน - กลุ่มอาจารย์จากมหาวิทยาลัยได้เป็น ตัวแทนเมืองเชียงใหม่เข้าประชุมต่าง ๆ

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
	เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ดังจะเห็นได้ว่าในเว็บไซต์ขององค์การยูเนสโกไม่มีการรายงานหรือปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภูเก็ตได้ดำเนินร่วมกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ที่ผ่านมาเลย	แต่ผู้บริหารเมืองในระดับสูงสุดไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะเข้าร่วม - บทบาทของชาวบ้านและกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ในเมือง อาจไม่ได้เป็นจุดเน้นมาก - ชาวเชียงใหม่ส่วนใหญ่อาจยังไม่รับทราบเรื่องการเป็นเมืองสร้างสรรค์หรือรับทราบในวงแคบ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบหรือร่วมยินดีและภูมิใจอย่างกว้างขวาง - เว็บไซต์ขององค์การยูเนสโกไม่มีการรายงานกิจกรรมหรือรายงานความคืบหน้าข้อมูลของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแสดงว่ายังคงมีการประสานงานกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ไม่มากเท่าที่ควร
	โอกาส - จังหวัดภูเก็ตเน้นอาหารในเทศกาลต่าง ๆ ที่แสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการถ่ายทอดกันมาหลายรุ่นเน้นสัญลักษณ์ของร้านอาหาร ความสดใหม่ของวัตถุดิบและการสร้างสรรค์นำเสนอโดยคนรุ่นใหม่ - สร้างความภาคภูมิใจในอาหารและวัฒนธรรมท้องถิ่น ชาวภูเก็ตที่ย้ายไปต่างถิ่นกลับมาประกอบกิจการสร้างสรรค์ของ	โอกาส จังหวัดเชียงใหม่ได้ช่วยสนับสนุนให้จังหวัดสุโขทัยกับกรุงเทพฯ เข้าร่วมสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ในเวลาต่อมา ยังช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความร่วมมือกับเมืองอื่น ๆ และเชียงใหม่ช่วยเป็นผู้ประสานการดำเนินงานในเครือข่ายกลุ่มเมืองในเอเชีย มีการนำคนรุ่นใหม่ เยาวชนมาร่วมงาน เพื่อถ่ายทอดและให้คนรุ่นใหม่ได้ดำเนินการต่อ รวมถึงการรื้อฟื้นศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่หายไปกลับมาทำใหม่

ประเด็น/ ขั้นตอนสำคัญ	การเปรียบเทียบการได้รับเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก	
	ภูเก็ต	เชียงใหม่
	ตัวเอง ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในเขตเมืองเก่าอย่างมาก –เตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมนานาชาติของสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ และสามารถเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเครือข่ายได้ –พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารของภูเก็ต	
	อุปสรรค พบอุปสรรคที่เกิดขึ้น และดำเนินการแก้ไขปัญหามาตาม การสร้างการเรียนรู้เชิงลึกเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานาน/มีบุคลากรน้อย มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและไม่ต่อเนื่อง ไม่มีทีมที่รับผิดชอบด้านเมืองสร้างสรรค์แบบเต็มเวลาเหมือนเมืองอื่น ๆ ในต่างประเทศ/งบประมาณของท้องถิ่นไม่สอดคล้องและเอื้อต่อการทำงานในกรอบเมืองสร้างสรรค์/อุปสรรคทางด้านภาษา	อุปสรรค –ผู้บริหารเมืองยังไม่ชัดเจนในการดำเนินงานเกี่ยวกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ในขณะที่ คณะอาจารย์มีภารกิจงานประจำจึงไม่สามารถทำหน้าที่แทนเมืองได้เต็มที่ และเนื่องจากภารกิจของนักวิชาการแตกต่างจากการขับเคลื่อนเมืองที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนของผู้บริหารเมืองทำให้มีข้อจำกัด และไปไม่ถึงวัตถุประสงค์หลักของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ –ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอื่น ๆ อาทิ อุปสรรคด้านภาษา ข้อมูลทางวิชาการไม่เพียงพอ การบริหารดำเนินงานในแต่ละเมืองและแต่ละประเทศภายใต้เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ไม่เหมือนกัน ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ต้องขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละเมือง

จากการถอดบทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทย สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่ประสบความสำเร็จในการสมัครดังนี้

- 1) เมืองมีประวัติศาสตร์การติดต่อร่วมมือทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจกับนานาชาติและกับองค์การยูเนสโกมาแล้ว โดดเด่นเป็นที่รู้จักกันมาแล้ว
- 2) เมืองได้ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและผู้แทนภาคส่วนต่าง ๆ ในเมือง และมีมิตรร่วมกับชุมชน เลือกสาขาการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ควรจะได้เข้าไปศึกษาเอกสารต้นฉบับทั้งหมดในเว็บไซต์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกด้วย
- 3) เมืองได้ดำเนินการขับเคลื่อนเมืองให้มียุทธศาสตร์ แผนงาน กิจกรรมชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกที่จะสมัครต่อไป
- 4) เมืองได้ศึกษาข้อดีหรือประโยชน์และข้ออ่อนด้อยหรือภารกิจทางเนื้องานและงบประมาณที่จะต้องเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าไปเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกและได้เตรียมแผนงานและงบประมาณในอนาคตไว้ล่วงหน้า
- 5) เมืองได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานของเมืองเพื่อทำหน้าที่กรอกแบบฟอร์มเป็นภาษาอังกฤษโดยจะต้องร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองให้เสร็จตามกำหนด
- 6) เมืองได้ใช้ใบสมัครเป็นทางการที่องค์การยูเนสโกได้ปรับปรุงล่าสุดซึ่งประกาศในแต่ละปีทางเว็บไซต์และได้อ่านใบสมัครพร้อมคำอธิบายโดยละเอียดเพื่อทำความเข้าใจคำถามทุกข้ออย่างไม่มีผิดพลาด
- 7) เมืองได้จัดประชุมภายในเมืองเพื่อระดมความคิดกับบุคลากร ปรึกษาหารือกลุ่มชาวบ้านและผู้ประกอบการในเมืองในการรวบรวมข้อมูลรายละเอียดที่มาจากชุมชนในเมืองตามหัวข้อของใบสมัคร เพื่อกรอกรายละเอียดตามคำถามแต่ละข้อในใบสมัครให้ครบถ้วน
- 8) เมืองส่งใบสมัครที่กรอกแล้วและลงนามโดยผู้บริหารสูงสุดของเมือง (นายกเทศมนตรีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด) มายังคณะกรรมการแห่งชาติฯ ก่อนถึงกำหนดส่งองค์การยูเนสโกอย่างน้อย 2 สัปดาห์ เพื่อให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ปรับปรุง ลงนามรับรอง และส่งไปยังองค์การยูเนสโกให้ทันกำหนด
- 9) เมืองคอยติดตามความก้าวหน้าผ่านทางเว็บไซต์เมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกเพื่อรอเวลาให้คณะกรรมการนานาชาติขององค์การยูเนสโกที่กรุงปารีสพิจารณาพร้อม ๆ กับใบสมัครของประเทศอื่น ๆ (ฉะนั้นจะมีการเปรียบเทียบใบสมัครของหลาย ๆ เมืองในแต่ละปี) ประกาศผลให้เมืองของตนเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายในปีนั้น ๆ
- 10) เมื่อองค์การยูเนสโกประกาศผลให้เมืองของตนเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แล้วเมืองมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนในเมืองรับทราบ ร่วมภาคภูมิใจ และได้สร้างความตระหนักต่อเนื่อง

ในเมืองของตน ให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในเมือง ให้รับรู้รับทราบ ร่วมฉลองกันด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาการสร้างสรรค์ที่เลือกไว้ด้วย

11) เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ จะต้องกำหนดแผนการพัฒนาเมืองทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิสัยทัศน์ นโยบายและโครงสร้างภายในปัจจุบันของเมือง ต้องแสดงความมุ่งมั่นจริงจังของเมืองที่จะร่วมมือกับเครือข่ายนานาชาติขององค์การยูเนสโก ตลอดจนแสดงขีดความสามารถของเมืองที่จะพัฒนาตนเองในการสร้างสรรค์ มีระบบการศึกษาและพัฒนาคน ความสามารถที่จะสื่อสารและร่วมมือกับเมืองสร้างสรรค์อื่น ๆ ในโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ และแผนกิจกรรมในอนาคตที่จะขับเคลื่อนเมืองตามสาขาการสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาการถอดบทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งนี้ ระยะเวลาที่เป็นปัจจัยที่สำคัญ เนื่องจากคุณสมบัติที่กำหนดตามเงื่อนไขของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ต้องมีการสั่งสมการดำเนินงานระยะหนึ่ง สำหรับข้อเสนอที่จะพัฒนาเมืองอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกประเภทต่าง ๆ ตามความศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละเมือง โดยแผนการดำเนินงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2564 เตรียมการให้จังหวัดน่านส่งเสริมในด้านการศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีเตรียมส่งเสริมด้านดนตรี นอกจากนี้จะทำการศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดเชียงราย ซึ่งสองจังหวัดนี้มีต้นทุนวัฒนธรรมเดิมและมีเครือข่ายในการดำเนินงานอยู่แล้ว โดยตั้งเป้าให้สองเมืองนี้ส่งเสริมในปี พ.ศ. 2566 นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมมีแนวคิดที่จะบูรณาการกับเมืองพัทยา สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลและเตรียมความพร้อมในการผลักดันให้เมืองพัทยาสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านภาพยนตร์ขององค์การยูเนสโก เพื่อเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการผลิต และถ่ายทำภาพยนตร์ระดับโลก ดึงดูดการจัดเทศกาลและบุคลากรด้านภาพยนตร์ระดับนานาชาติ ยกระดับ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยสู่ระดับโลก ส่งเสริมเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ไทยสู่สากลอีกด้วย

จากการศึกษาเมืองต้นแบบ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งข้อคิดเห็นที่ได้รับจากผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมการเข้ารับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของเมืองอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

4.1 สรุปผลการศึกษา

การเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกนั้นถือว่าเป็นความผูกพันและการทำงานร่วมกันในระยะยาว (Long-standing commitment) ฉะนั้นการประเมินความสำเร็จต้องติดตามในระยะยาวด้วย อย่างไรก็ตามการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ขององค์การ

ยูเนสโกได้สำเร็จ ก็เป็นก้าวแรกที่สำคัญและสำคัญ หลายเมืองในหลายประเทศไม่สามารถประสบความสำเร็จในก้าวแรกนี้ สำหรับเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทย ทั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศไทยได้ ดังนี้

4.1.1 ปัจจัยด้านความพร้อมและศักยภาพของเมือง

จากการศึกษาเมืองภูเก็ตและเมืองเชียงใหม่ สิ่งที่เป็นจุดร่วมที่สำคัญคือ เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์การติดต่อร่วมมือทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจกับนานาชาติและกับองค์การยูเนสโกมาแล้ว โดดเด่นเป็นที่รู้จักมานาน เมืองต้องตกผลึกในความโดดเด่นของเมือง และเลือกสาขาการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมที่สุด จากนั้นกำหนดเป้าหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน กิจกรรมชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกที่จะสมัครร่วมทั้งเมืองต้องศึกษาข้อดีหรือประโยชน์และข้ออ่อนด้อยหรือภารกิจทางเนื้องานและงบประมาณที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น จากการเข้าไปเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ตลอดจนการเตรียมการด้านต่าง ๆ ในอนาคต

4.1.2 ปัจจัยด้านชุมชน/เมือง

ซึ่งต้องมีเจ้าภาพหลักที่มีความเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการของเมืองสร้างสรรค์อย่างถ่องแท้ สิ่งสำคัญอีกประการคือ ความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และการมีทักษะที่จำเป็น อาทิ ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี เพื่อความคล่องตัวและทันการณ์ในการติดตามข่าวสารและประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็วและถูกต้อง หรือการแต่งตั้ง/มอบหมายคณะทำงานของเมืองเพื่อทำหน้าที่กรอกแบบฟอร์มเป็นภาษาอังกฤษโดยจะต้องร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองให้เสร็จตามกำหนดเวลา การทำความเข้าใจและระดมความคิดกับบุคลากร ปรึกษาหารือกลุ่มชาวบ้านและผู้ประกอบการในเมืองในการรวบรวมข้อมูลรายละเอียดที่มาจากชุมชนในเมืองตามหัวข้อของใบสมัครเพื่อกรอกรายละเอียดตามคำถามแต่ละข้อในใบสมัครให้ครบถ้วน จากนั้น หากมีการประกาศเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แล้ว การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนในเมืองรับทราบร่วมภาคภูมิใจ และได้สร้างความตระหนักต่อเนื่องในเมืองของตน ให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในเมืองให้รับรู้รับทราบ ร่วมฉลองกันด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นการดำเนินการที่สำคัญ

4.1.3 ปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ

เมืองต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชนในการดำเนินงานเข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ โดยต้องรับรู้ เข้าใจ และร่วมมือกันทุกองคาพยพและพร้อมขับเคลื่อนไปด้วยกัน ขณะเดียวกัน หน่วยงานส่วนกลางต้องสนับสนุนและให้ความรู้กับเมืองและชุมชนตั้งแต่ความสำคัญและประโยชน์ของการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ การเตรียมการ การกรอกใบสมัคร และกระบวนการติดตามการสมัครที่องค์การยูเนสโกได้ปรับปรุงล่าสุด ซึ่งประกาศในแต่ละปีทางเว็บไซต์และได้อ่านใบสมัครพร้อมคำอธิบายโดยละเอียดเพื่อทำ

ความเข้าใจคำถามทุกข้ออย่างไม่ผิดพลาด การช่วยติดตามการทำงาน/มติของคณะกรรมการนานาชาติขององค์การยูเนสโก ที่จะมีการประกาศผลทุก 2 ปี ฯลฯ

4.1.4 ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ จะต้องกำหนดแผนการพัฒนาเมืองทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิสัยทัศน์ นโยบายและโครงสร้างภายในปัจจุบันของเมือง ต้องแสดงความมุ่งมั่นจริงจังของเมืองที่จะร่วมมือกับเครือข่ายนานาชาติขององค์การยูเนสโก ตลอดจนแสดงขีดความสามารถของเมืองที่จะพัฒนาตนเองในการสร้างสรรค์ มีระบบการศึกษาและพัฒนาคน ความสามารถที่จะสื่อสารและร่วมมือกับเมืองสร้างสรรค์อื่น ๆ ในโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ และแผนกิจกรรมในอนาคตที่จะขับเคลื่อนเมืองตามสาขาการสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

4.1.5 ปัจจัยด้านเครือข่าย

การแสวงหา การพัฒนา และต่อยอดเครือข่าย ได้แก่ (1) เครือข่ายการทำงาน เมืองสร้างสรรค์ของแต่ละเมือง จะเป็นการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมในแบบเมืองสร้างสรรค์ในทุกระดับ (2) เครือข่ายของเมืองสร้างสรรค์ในประเภทเดียวกัน และต่างประเภท มีความสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) เพื่อพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ในแบบของเมืองเอง

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานของการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก จำเป็นต้องมีกำหนดยุทธศาสตร์หรือกรอบแนวทางเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ระดับเมือง มุ่งเน้นที่จะให้วัฒนธรรมและการสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่ทุกคนมีส่วนได้เสีย (Inclusive Urban Development) และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมืองในเชิงสร้างสรรค์และอย่างยั่งยืน ดังนี้

4.2.1.1 ภาครัฐ

1) หน่วยงานที่มีภารกิจในการกำหนดนโยบายต้องให้ความสำคัญกับประเด็นของวาระ ในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับโลก อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ระดับภูมิภาค เพื่อเชื่อมโยงและกำหนดเป็นนโยบายระดับประเทศ จากนั้นต้องผลักดันให้ระดับจังหวัดนำกรอบเมืองสร้างสรรค์ไปเป็นนโยบาย จัดตั้งคณะกรรมการที่ดูแลรับผิดชอบระดับจังหวัด และรวมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของจังหวัด บูรณาการทุกภาคส่วนและวางแผนร่วมกัน รวมถึงสถาบันการศึกษาด้วย

2) ผลักดันให้เมืองที่มีศักยภาพและความพร้อมพัฒนาสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เพื่อสืบสาน สร้างสรรค์วัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมคุณค่าทางสังคม มูลค่าทางเศรษฐกิจ และเกียรติภูมิของเมืองและประเทศไทยในเวทีนานาชาติ

3) ส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ และภาคประชาชน มีบทบาทในการบูรณาการการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

4) สนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในภูมิภาคเอเชีย

5) ส่งเสริมให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของไทย เพื่อต่อยอดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของเมืองและพื้นที่เกี่ยวเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

6) เร่งจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของไทย และภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งการเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานขับเคลื่อนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.1.2 ภาควิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น

1) เมืองต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะเป็นเมืองสร้างสรรค์ และพร้อมสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2) เมืองต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาเมืองที่เน้นเรื่อง การสร้างสรรค์เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต้องมีกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มชุมชนที่มุ่งมั่นที่จะร่วมมือขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนไปสู่โครงการ/กิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับเมืองและระดับชาติ เพื่อสามารถเชื่อมโยงกับโครงการ/กิจกรรมของเครือข่ายเมืองนานาชาติ โดยแผนงาน/โครงการต้องเกิดจากการบูรณาการจากทุกภาคส่วนในทุกระดับ

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

เนื่องจากการดำเนินการเพื่อเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกจำเป็นต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และที่สำคัญคือภาคประชาชน โดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ของเมืองสร้างสรรค์นั้น จะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการส่งเสริมและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนงานกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ ทั้งในประเทศและนานาชาติได้โดยสำเร็จ โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญ ดังนี้

4.2.2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน/เมือง

1) เมืองจะต้องรู้จักศักยภาพทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ของเมือง ศักยภาพนี้ควรฝังตัวอยู่ในเมืองมานานในประวัติศาสตร์และมีการพัฒนาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และใช้เป็นจุดแข็งและจุดเริ่มต้นในการสร้างความสนใจและการตื่นตัวที่จะเข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในขั้นต่อไป

2) การสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างการรับรู้ของคนในพื้นที่และชุมชนในทุกกระดับและ ทุกช่วงวัยเป็นปัจจัยสำคัญของการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ โดยแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลองค์ความรู้เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนผสมผสานให้เกิดแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์

3) เมืองต้องพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและชุมชนในด้าน ภาษา การสื่อสาร การใช้สื่อออนไลน์ และการบริหารจัดการอย่างมีระบบและโปร่งใส

4) เมืองที่สนใจจะเข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์จะต้องจัดเตรียมให้มีเจ้าหน้าที่ประจำที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี และรู้จักการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โซเชียลมีเดีย รวมทั้ง อินเทอร์เน็ต สำหรับการติดต่อประสานงาน ค้นหาเอกสารต่าง ๆ โดยเฉพาะการติดตามเว็บไซต์ของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เพื่อให้เข้าใจและคอยรายงานต่อผู้บริหารเมืองสม่ำเสมอ ทั้งนี้ควรเข้าไปติดตามความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของเมืองในเครือข่ายย่อยที่ประสงค์จะสมัคร ซึ่งแต่ละเมืองจะมีรายละเอียดของเมือง จะมีเมืองจำนวนหนึ่งที่ active และ update กิจกรรมด้านต่าง ๆ สม่ำเสมอ

5) การกรอกใบสมัครมีความสำคัญ ดังนั้น เมืองควรจัดตั้งทีมศึกษาคู่มือการสมัคร รายละเอียดในคำถามทุกข้อในใบสมัครให้ถี่ถ้วนถ่องแท้ แล้วจึงเริ่มต้นค้นหาข้อมูลมาเป็นคำตอบ คำถามจำนวนหนึ่งจะถามถึงกิจกรรมย้อนหลัง ในช่วง 3-5 ปีที่ผ่านมา ถ้าเมืองไม่มีกิจกรรมที่ทำไว้ก็จะต้องสะสมกิจกรรมก่อน ทั้งนี้ผู้บริหารและคณะทำงานต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง ไม่เพียงแต่การไปดูงานของคนอื่น แต่ควรทบทวนตัวเมืองเอง ลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกับชุมชน และสำรวจศักยภาพที่แท้จริงก่อนที่จะลงมือสมัคร

4.2.2.2 ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ

1) จุดศูนย์กลาง ซึ่งอาจเริ่มต้นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถาบันการศึกษา ต้องรวบรวมเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนโดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ตั้งแต่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคมให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบาย

ในระดับท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ที่จะเป็นรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก

2) เมืองต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองและต้องส่งเสริมสร้างสรรค์ให้ชุมชนกลุ่มต่าง ๆ เรียนรู้และพัฒนาตนเองด้วย หน่วยงานภาครัฐอาจเข้ามาช่วยพัฒนาในด้านที่เมืองต้องการและอ่อนด้อยแต่ไม่ควรเข้ามาสั่งการหรือควบคุม ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่มีบทบาท ไม่สามารถคิดเองทำเองและไม่สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน การร่วมมือในภาคส่วนต่าง ๆ ในเมือง เช่น กลุ่มธุรกิจ กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย ควรต้องคำนึงถึงความทั่วถึงและเป็นธรรม และประโยชน์ในระยะยาวของชุมชนส่วนใหญ่ในเมืองด้วย

4.2.2.3 ด้านการบริหารจัดการ

1) หลังจากได้รับการประกาศเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แล้ว การจัดทำแผนงาน โดยเฉพาะการรายงานกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ และควรแสดงให้เห็นว่า เมืองมีความเคลื่อนไหวเป็นประจำและต่อเนื่อง

2) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ รวมทั้งการวิจัย พัฒนาและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในพื้นที่

3) สนับสนุนด้านการตลาดและการสร้างแบรนด์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของไทย เพื่อประโยชน์ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

4) ติดตาม ประเมินผล ถอดบทเรียนและขยายผลการดำเนินงานของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของไทย

4.2.2.4 ด้านเครือข่าย

1) การศึกษาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของประเทศอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน และต่างประเภท มีความสำคัญ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหนึ่งของการก่อตั้งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ คือ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ภูมิภาค หรือชุมชนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนเมือง โดยใช้มิติทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่น ผสานกับความคิดสร้างสรรค์และความร่วมมือของทุกภาคส่วนของเมือง อย่างไรก็ดี แต่ละเมืองมีเอกลักษณ์และบริบทเฉพาะของตนเอง ดังนั้น เมืองต้องค้นหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสม โดยใช้ความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาเมืองอื่นมาปรับใช้

2) เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์จะเป็นช่องทางหนึ่งของการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในประเภทเดียวกันในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเมือง ระหว่างประชาชน

3) การจัดตั้งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในประเทศไทยขึ้น (Thailand Creative Cities Network–TCCN) รวมทั้งจัดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการคำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แบบครบวงจร

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก เป็นการเปิดโอกาสให้เมืองต่าง ๆ ที่ต้องการสมัครเข้ารับคัดเลือก ได้สำรวจความพร้อมของเมืองทั้งในด้านภูมิหลัง ความเป็นมา จุดแข็ง และจุดอ่อน รวมทั้งความสนใจกระตือรือร้นของชุมชน ประชาชนในเมืองนั้น ๆ ในอันที่จะพัฒนาเมืองของตนเพื่อเข้าไปสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ นอกจากเมืองที่เป็นตัวหลักสำคัญที่จะขับเคลื่อนแล้ว ความร่วมมือร่วมใจของภาคส่วนต่าง ๆ ในเมืองก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน โดยแต่ละภาคส่วนสามารถทำหน้าที่ของตนเองตามประสบการณ์และความถนัดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการผลักดันไปสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ อาทิ ด้านวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรม ตลอดจนการจัดทำแผนพัฒนาเมือง และการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ทุกเมืองอาจจะไม่ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ แต่อย่างน้อย การได้ศึกษาสำรวจ รวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ของเมือง และการจัดการเมืองอย่างเป็นระบบตามหลักเกณฑ์ของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ สามารถยังประโยชน์ให้กับชุมชน ประชาชนของเมือง ทั้งการไม่ละทิ้งถิ่นฐานของตนเอง การพัฒนาศักยภาพ การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและสร้างความแตกต่างของแต่ละเมือง การรับความเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมเหล่านี้จะเป็นการสร้างรายได้และการดำเนินชีวิตตามวิถีของเมือง ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติบนพื้นฐานของเมืองที่สมบูรณ์

บรรณานุกรม

หนังสือ/เอกสาร

ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.

ประทีป จันทรสิงห์. การมีส่วนร่วมของบุคลากรเพื่อสนับสนุนการเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ.

ขอนแก่นเวชสาร 30(3) (2549): 246–253.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.

พรทิพย์ คำพอ และคณะ. บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลในการ

ใช้การแพทย์แผนไทยเพื่อการดูแลสุขภาพของตนเองในชุมชน. ขอนแก่น: ภาควิชาการ

บริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

อคิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข,
2547.

อดิศร วงศ์คงเดช. การพัฒนาสาธารณสุขชุมชน: การมีส่วนร่วมและการเตรียมชุมชน. ขอนแก่น: ศูนย์
ฝึกอบรมและพัฒนาการสอนสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น,
2539.

อรทัย กิกผล. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: มุลินธิปริญาโทสำหรับนักบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

Cohen, J.M., & Uphooff, N.T. Rural development participation: Concept and measures
for project design implementation and evolution rural development
committee center for international studies. New York: Longman, 1977.

UNESCO. Application Form UNESCO Creative Cities Network 2015 Call for
Applications: Phuket. 2558.

UNESCO. Application Form UNESCO Creative Cities Network 2017 Call for
Applications: Chiang Mai. 2560.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. วารสารทรัพย์สินทางปัญญา ปีที่ 7 ฉบับที่ 3: เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: https://www.ipthailand.go.th/images/781/journal7_3m7-9_54.pdf [3 สิงหาคม 2563].
- กรวรรณ รุ่งสว่าง. การวิเคราะห์สถานภาพการเป็นเมืองสร้างสรรค์ กรณีศึกษาชุมชนเมืองขอนแก่น ราชบุรีและบางแสน. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: http://www.thai-explore.net/search_detail/result/5796 [16 กรกฎาคม 2563].
- กระทรวงวัฒนธรรม. โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.m-culture.go.th/chonburi/article_attach/article_fileattach_20190122153336.pdf [3 สิงหาคม 2563].
- กระทรวงศึกษาธิการ. โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.bic.moe.go.th/images/stories/pdf/Creative_City_Network_Project_UCCN.pdf [16 กรกฎาคม 2563].
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เมืองและชุมชนสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2011/menu-2011-apr-jun/94-22554-city-community-create?showall=1> [3 สิงหาคม 2563].
- จังหวัดภูเก็ต. แผนยุทธศาสตร์ Phuket: City of Gastronomy 2560-2564. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: http://www.te.psu.ac.th/wp-content/uploads/2015/06/Phuket-City-of-Gastronomy-edit_%E0%B8%81.%E0%B8%9E.60.pdf [3 สิงหาคม 2563].
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เศรษฐกิจสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title=เศรษฐกิจสร้างสรรค์> [16 กรกฎาคม 2563].
- ประอรพิชญ์ คัจฉวัฒนา. ‘ทวิพงษ์ วิชัยดิษฐ์’ กับภารกิจผลักดัน ‘เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ยูเนสโก’ ทั่วไทย สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว-วัฒนธรรม อย่างยั่งยืน. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <https://www.salika.co/2020/01/23/taweepong-wichaidit-dasta-interview/> [3 สิงหาคม 2563].
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <file:///C:/Users/PC-COM/Downloads/22675-Article%20Text-48782-1-10-20141027.pdf> [16 กรกฎาคม 2563].

พีรตร แก้วลาย และทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า. เมืองสร้างสรรค์: แนวทางการพัฒนาเมืองจาก

สินทรัพย์สร้างสรรค์ท้องถิ่นไทย. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา:

<http://kpi.ac.th/knowledge/book/data/548> [16 กรกฎาคม 2563].

มรกต กำแพงเพชร. ผู้ประกอบการไทยในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:

<http://journal.feu.ac.th/pdf/v3i2t2a9.pdf> [16 กรกฎาคม 2563].

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่ เป็นเครือข่ายเมือง
สร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก สาขาหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน. [ออนไลน์]. 2562.

แหล่งที่มา: https://issuu.com/chiangmaicityofcraftsandfolkar/docs/final_report_2018 [3 สิงหาคม 2563].

เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ. การมีส่วนร่วมของบุคลากร กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา:

<http://www.eresearch.ssru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/1730/3.บทที่-2.pdf?sequence=3> [16 กรกฎาคม 2563].

UNESCO. Creative Cities Network. [Online]. Available from:

<https://en.unesco.org/creative-cities/home> [2020, July 16].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. นางสาวิตรี สุวรรณสถิตย์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมและเมืองสร้างสรรค์ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยยูเนสโกและ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความร่วมมือกับยูเนสโกของกระทรวงวัฒนธรรม
2. นายประสพ เรียงเงิน
ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม
3. นางสาวสมใจ สุวรรณสุภนา
นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต
4. นางกนกพรรณ ปราณวีระไพบุลย์
ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีนครภูเก็ต
5. รองศาสตราจารย์ ดร. วรลักษณ์ บุษยสุรัตน์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. ดร. วาสนา พงศาปาน
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยว
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
7. นายวิวิทย์ ฉันทวรารักษ์
ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ อพท. 4
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

ภาคผนวก ข.
แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

**แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมและเมืองสร้างสรรค์
ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยยูเนสโกและผู้ทรงคุณวุฒิด้านความร่วมมือกับยูเนสโก
ของกระทรวงวัฒนธรรม (นางสาววิตรี สุวรรณสถิตย์)
เกี่ยวกับการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก
ของเทศบาลนครภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่**

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการเตรียมการสมัครเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ของเทศบาลนครภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการดึงเอาศักยภาพอัตลักษณ์ และคุณค่าของเมืองมาใช้ รวมทั้งในมิติการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและบทบาทของชุมชน
2. หลังจากที่เมืองภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่ได้เป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ฯ แล้ว ได้มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติในกรอบเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกหรือไม่ และมีด้านใดบ้างที่ต้องให้ความสำคัญมากขึ้นเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
3. เมืองภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่สร้างคุณประโยชน์แก่เมืองสมาชิกในเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์อื่น ๆ อย่างไร และมีบทบาทในระดับสากลเป็นที่น่าพอใจหรือไม่
4. สิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมของเมืองที่สนใจสมัครสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ คืออะไร
5. หน่วยงานรัฐ อาทิ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ควรมีบทบาทและแนวปฏิบัติอย่างไรในการสนับสนุนให้เมืองประสบความสำเร็จในการเข้าเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ฯ และสนับสนุนเมืองในการดำเนินการตามแนวปฏิบัติของยูเนสโกภายหลังจากการเข้าเป็นสมาชิก

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต คณะทำงานเทศบาลนครภูเก็ต
 หัวหน้าโครงการขับเคลื่อนเมืองเชียงใหม่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก
 ผู้แทนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

1. การเตรียมการเพื่อสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
 - 1.1 เหตุผลและแรงจูงใจในการดำเนินการสนับสนุนการสมัครเป็นสมาชิก
 - 1.2 ขั้นตอนและกระบวนการ (อาทิ การพิจารณาและส่งเสริมศักยภาพของเมืองตามหลักเกณฑ์การ identify ถึงความสำคัญ/คุณค่าของเมือง การสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของตัวชุมชน/การทำความเข้าใจกับชุมชนถึงความสำคัญของเมืองสร้างสรรค์/ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ/ความสมดุลของอัตลักษณ์เดิมกับการดำเนินงานเพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมสร้างสรรค์)
 - 1.3 การศึกษา/วิเคราะห์เพื่อประกอบการทำเอกสาร และการสร้างเสริมศักยภาพของเมือง
 - 1.4 บทบาทของหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - 1.5 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และการแก้ไขปัญหา
 - 1.6 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (เชิงปฏิบัติ/เชิงนโยบาย)
2. การได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก
 - 2.1 ประโยชน์ที่เมืองที่ได้รับหลังจากเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
 - 2.2 การดำเนินงานภายหลังจากได้รับการคัดเลือก (การดำเนินงานตามแนวทางขององค์การยูเนสโก/การมี contribution ในเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์)
 - 2.3 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และการแก้ไข
 - 2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (เชิงปฏิบัติ/เชิงนโยบาย)
3. ความเป็นต้นแบบสำหรับเมืองอื่น ๆ ที่ต้องการสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ
 - 3.1 จุดเน้น/ข้อเสนอแนะสำหรับเมืองที่ต้องการสมัครเข้ารับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
 - 3.2 ปัจจัยการเตรียมความพร้อม (ปัจจัยร่วม/ปัจจัยเฉพาะเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการสมัครเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ)
 - 3.3 โครงการหรือข้อริเริ่มกับเมืองสร้างสรรค์อื่น ๆ ในประเทศไทย และเมืองในประเทศไทยที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชนิษฐา โชติกวนิชย์
ประวัติการศึกษา	– รัฐศาสตรบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย – รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	
มกราคม พ.ศ. 2540	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 4 ฝ่ายองค์การรัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ธันวาคม พ.ศ. 2547	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 7 ว (ผู้อำนวยการกลุ่มงานกิจการพิเศษ) สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
มิถุนายน พ.ศ. 2550	นักวิชาการวัฒนธรรม 7 ว สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
มิถุนายน พ.ศ. 2554	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
สิงหาคม พ.ศ. 2561	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
ธันวาคม พ.ศ. 2561	ผู้อำนวยการสำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563	ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม